

بنیاتی رووداو له دهقی شانۆیی (هاڤالی به ئەمهگ) ی (میدیا زهندی) دا

عطا رشید حسین

زانکۆی سلیمان- کۆلیژی پهروهردی بنه‌رهت - بهشی کوردی

پێشهکی :

وهک ئاشکرایه، هه‌موو دهقیکی شانۆیی له‌رووی بنیاته‌وه له‌چهند بنه‌مایه‌کی گ‌رنگ پیکدیت، یه‌کیکیش له‌و بنه‌مایانه‌ په‌گه‌زی (پووداو)ه. پووداویش، وهک په‌گه‌زیکی بنچینه‌یی و بنیاته‌ته‌ر له بنیاتی دهقی شانۆییدا خاوه‌ن گ‌رنگی و تایبه‌تمه‌ندی خۆیه‌تی، چونکه‌ رۆلێکی گه‌وره و به‌رچاو ده‌گيریت له‌ دروستکردنی مملانی و چۆنیه‌تی دا‌رشتنی كه‌سیتی كاره‌كته‌ره‌كاندا.

شایانی باسه، له‌نیو دهقی شانۆییدا به‌تایبه‌تیش دهقی شیعیری، ته‌کنیکی شانۆ ده‌چیته‌ خانه‌ی نوێکردنه‌وه‌ی شیعیری کوردی و شیوازیکی تری دا‌هینان و نوێگه‌ری له‌ هونه‌ری شیعیرییدا، هه‌ربۆیه‌ هونه‌ری شانۆش یه‌کیکه‌ له‌و په‌گه‌زانه‌ی، كه‌ دهقی شیعیری پێ ده‌وله‌مه‌ند ده‌بیت و شیوازیکی تری نوێ به‌شیر ده‌به‌خشی و شاعیرانی کوردیش ئەم هونه‌ره‌یان وه‌رگرتوه و له‌نیو بنیاتی دهقی شیعیرییدا به‌کاریان هیناوه و په‌نگیان پێداوه‌ته‌وه، بێگومان، ئەوه‌ش به‌و مه‌به‌سته‌ی، كه‌ دهقی شیعیری کوردی به‌شیواز و قالبیکی تری هونه‌ری بخه‌نه‌پوو. جا ئیمه‌ش له‌و چوارچۆیه‌دا هاتووین قسه‌مان له‌سه‌ر یه‌کیکه‌ له‌ په‌گه‌زه‌ بنیاته‌ره‌کانی نیو ئەو ده‌قه‌ شانۆییه‌ شیعیرییه‌ کردوه، كه‌ په‌گه‌زی پووداوه.

دیاره، په‌گه‌زی پووداویش له‌نیو بنیاتی ده‌قدا په‌یوه‌ندی به‌سه‌رجه‌م په‌گه‌زه‌ سه‌ره‌کییه‌ به‌شدار بووه‌کانی دیکه‌ی دهقی شانۆیی وه‌کو: - (کاره‌کته‌ر، کات، شوین) هه‌یه و ئەم په‌گه‌زانه‌ش له‌نیو دهقی شانۆییدا پیکه‌وه و به‌هه‌ماهه‌نگی کارده‌کن و ته‌واوکه‌ری یه‌کترن و له‌یه‌کتر جیا‌ناکرینه‌وه .

بۆیه‌ به‌هۆی گ‌رنگی و رۆلی پووداو له‌بنیاتی دهقی شانۆییدا به‌پێویسته‌مانزانی ئەم توێژینه‌وه‌یه، كه‌ له‌ژێر ناو‌نیشانی (بنیاتی پووداو له‌دهقی شانۆیی (هاڤالی به‌ئه‌مه‌گ) ی (میدیا زهندی) دا) یه‌ ته‌رخانه‌که‌ین بۆ شیکردنه‌وه و خسته‌نه‌پووی بنیاتی هونه‌ری په‌گه‌زی پووداو له‌و ده‌قه‌ شانۆییه‌دا، كه‌ دهقیکی شیعیرییه. هه‌لب‌ژاردنی بابه‌ته‌که:

له‌پاستیدا، هۆکار و گ‌رنگی هه‌لب‌ژاردنی بابه‌ته‌که‌ بۆ ئەوه‌ ده‌گه‌رپه‌ته‌وه، كه‌ تائيس‌تا به‌هیچ شیوه‌یه‌ك له‌ په‌خنه‌ی شانۆییدا له‌رووی بنیاتی هونه‌رییه‌وه توێژینه‌وه‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆ و هه‌ولێکی جددی بۆلێکدانه‌وه و شیکردنه‌وه‌ی په‌گه‌زی پووداو ته‌رخان نه‌کراوه و رۆلا و ئه‌رك و تایبه‌تمه‌ندی یه‌که‌کانی پووداو نه‌خراوه‌ته‌ پوو، ئەمه‌ش هانیداین بابه‌ته‌که‌ بکه‌ینه‌ ناوه‌رۆکی توێژینه‌وه‌که‌ به‌ئامانجی به‌شداریکردنیکی بچووک له‌ پرکردنه‌وه‌ی ده‌لاقه‌یه‌ک له‌ په‌خنه‌ی شانۆییدا.

کلیله ووشه‌کان: دهقی شانۆیی، هاڤالی به‌ئه‌مه‌گ، پووداو.

رێبازی توێژینه‌وه‌که:

ئهم توێژینه‌وه‌یه به‌گۆڕه‌ی رێبازی ره‌خنه‌ی شیکاری پراکتیکی ئه‌نجامدراوه و تێیدا هه‌ولمانداوه به‌پێی ئه‌و یاسایانه‌ی، که بنه‌ما هونه‌رییه‌کان لێک ده‌ده‌نه‌وه له‌ئهرک و خسته‌پرووی گرنگی رووداو بکۆلینه‌وه، واته‌ رێره‌ویکی شیکارییه‌یه و ره‌خنه‌ییمان په‌یره‌وکردوه.

پروگرامی توێژینه‌وه‌که:

توێژینه‌وه‌که له (2) به‌شی سه‌ره‌کی پیکهاتوو، به‌شی یه‌که‌م به‌شیک تێورییه و به‌شێوه‌یه‌کی گشتی ته‌رخانمان کردوه بۆ تیشک خسته‌سه‌ر پیناسه و گرنگی و جوهره‌کانی رووداو و تێروانینه‌کانی توێژه‌ران و ره‌خنه‌گران سه‌باره‌ت به‌ره‌گه‌زی رووداو، دابه‌شمان کردوه به‌سه‌ر (3) پاردا، که بریتین له:–

01 پاری یه‌که‌م : چه‌مک و پیناسه‌ی رووداو .

02 پاری دووهم : پینگه و گرنگی رووداو له ده‌قدا به‌تایبه‌تیش له‌ده‌قی شانۆییدا.

03 پاری سێیه‌م : جوهره‌کانی رووداو : (رووداوی سه‌ره‌کی) و (رووداوی لاوه‌کی).

به‌شی دووهمی توێژینه‌وه‌که‌ش، که به‌شیک پراکتیکییه و ناوونیشانی توێژینه‌وه‌که‌ی هه‌لگرتوو، ته‌رخانمان کردوه بۆ ده‌ستنیشانکردن و خسته‌پرووی رۆلی رووداو له‌هه‌ر دوو رووی جوهری رووداوی سه‌ره‌کی و رووداوی لاوه‌کی له‌نیو ده‌قه شانۆییه‌که‌دا .

له‌کو‌تاییشدا هه‌موو ئه‌و ئه‌نجامانه‌مان خسته‌ته‌پروو، که له دوو توێژی توێژینه‌وه‌که‌دا پێی گه‌یشتووین له‌گه‌لا لیستی ناوی سه‌رچاوه‌کان و پوخته‌ی توێژینه‌وه‌که به‌هه‌ر دوو زمانی عه‌ره‌بی و فارسی.

بهشی یهكهم

پاری یهكهم : چهك و پیناسهی رووداو

دیاره، مه‌به‌ست له رووداو هه‌موو ئه‌و رووداو و به‌سه‌رهاتانه ده‌گریته‌وه، که له دوو توویی هه‌ر ده‌قیکی شانویدا بوونی هه‌یه و هه‌ستی پێ ده‌که‌ین و له‌پێی ئه‌که‌ره به‌شداربووه‌کانه‌وه نماییش ده‌کری و بینهری لی ئاگادار ده‌گریته‌وه و به‌هۆیه‌وه په‌یامیک ده‌دات به‌ بینهر، یاخود له‌پێی خویندنه‌وه و به‌هۆی ته‌کنیکی گێرانه‌وه‌وه رووداو و به‌سه‌رهاتیک، یان چه‌ند رووداو و به‌سه‌رهاتیک ده‌گێردیته‌وه، که به‌سه‌ر کاره‌که‌ریک، یان چه‌ند کاره‌که‌ریکدا هاتوه.

بیگومان، ئه‌مه‌ش ده‌بیته‌هۆی ئه‌وه‌ی، که رووداو رۆلی سه‌ره‌کی بگێری له سازدانی بینای هونه‌ری هه‌ر ده‌قیکی شانویدا، ئه‌گه‌رچی به‌شیوه‌ی جیاوازیش بیت 0 له‌لایه‌کی تریشه‌وه و به‌مه‌به‌ستی به‌رده‌وام بوونی پرۆسه‌ی گێرانه‌وه، ده‌بیت به‌لایه‌نی که‌مه‌وه رووداوێک، یان چه‌ند رووداوێک له‌ئارادا هه‌بیت، ئه‌گینا ئه‌و پرۆسه‌یه‌ به‌دی نایه‌ت و ((ئه‌و کاتیش ده‌ق دروست نابیت)) (10، 2009، 153) هه‌ربۆیه، گه‌ر له‌و چوارچیوه‌ گشتیه‌وه ته‌ماشای چه‌مکی رووداو بکه‌ین، ئه‌و راستیه‌مان به‌رچاو ده‌که‌وی، که به‌هۆی به‌رده‌وامی ژیان و شارستانیته‌ی کۆمه‌لگای مرقفایه‌تییه‌وه و تاییه‌تمه‌ندی و سروشتی به‌رده‌وامی جوولانه‌وه و به‌ره‌و پیشچوونی بیر و فه‌لسه‌فه و ته‌کنۆلۆجیاو زانست و جوور و ریبازه‌کانی ئه‌ده‌ب و هونه‌ر و جیگیرنه‌بوونیان له‌ چوارچیوه‌یه‌کی سنوردار و دیاریکراودا، وایکردوه شینواز و ره‌گه‌زه‌کانی بنیاتیش له‌ده‌قدا به‌گشتی و له‌ ده‌قی شانویشدا به‌تاییه‌تی به‌پێی هه‌لومه‌رجه‌کانی ژیان و سه‌رده‌م و قوناغه‌ جیاوازه‌کان بگوریت و هه‌ر سه‌رده‌مه‌ خاوه‌ن شیوازیک بیت .

شایانی باسه، ئه‌مه‌ش وایکردوه، که سه‌باره‌ت به‌ پیناسه‌ی هه‌ر بابه‌تیک ده‌یان پیناسه‌ی جووراجوور و هه‌مه‌ره‌نگ بیه‌ کایه‌وه، که هه‌ر نووسه‌ر و شاعیر و بیرمه‌ندیک له‌ دید و بوچوونی تاییه‌تی خۆیه‌وه پیناسه‌ی بکات و بیخاته‌روو، که هه‌ره‌مووشیان له‌نیوبازنه‌ گشتیه‌که‌دا ده‌سورپینه‌وه، که بازنه‌ی ئه‌ده‌ب، یان هونه‌ر، یان فه‌لسه‌فه‌یه‌ 000 تده‌ 0 یه‌کیکیش له‌و پیناسانه‌ی، که هه‌یه‌ پیناسه‌ی رووداو له‌ بنیاتی ده‌قدا، که به‌دریژایی میژوو، تا ئیستا ده‌بینین له‌ لایه‌ن زانایان و پسپۆران و ره‌خنه‌گرانه‌وه‌ گه‌لێک پیناسه‌ی جووراجووری بو‌ کراوه، بۆیه لێرده‌ا به‌پێوستی ده‌زانین چه‌ند پیناسه‌یه‌ک به‌خینه‌روو.

له‌راستیدا و به‌هه‌لدانه‌وه‌ی لاپه‌ره‌کانی میژووی ئه‌ده‌ب و هونه‌ر سه‌باره‌ت به‌ خستنه‌رووی ره‌گه‌زی رووداو، ئه‌وه‌مان بو‌ ده‌رده‌که‌ویت، که ((یه‌که‌مین که‌سیک، که له‌رووی هونه‌رییه‌وه له‌ رووداو دوابیت (ئه‌رستۆ) یه‌)) (6، 2010، 15) هه‌روه‌کو ده‌لیت: - ((رووداو کرداریکه‌ سه‌ره‌تا و ناوه‌راست و کوتایی هه‌یه‌)) (2، 2004، 33) ئه‌مه‌ش ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نی، که ((رووداو لاسایی کردنه‌وه‌ی کرداره‌ و پێوسته‌ رووداو یه‌ک رووداوی ته‌واو بیت و به‌شه‌کانی به‌شیوه‌یه‌ک به‌سترانه‌وه، که به‌لابردنی، یاخود گواستنه‌وه‌ی هه‌ربه‌شیک کاره‌که‌ تیک بچیت و بشیویت، چونکه ئه‌وه‌ی ده‌کری زیاد بکری به‌بی بوونی ئامانجیکی دیاریکراو، نابیته‌ به‌شیک له‌ گشت)) (19، 1973، 26) ئه‌مه‌ش به‌و مانایه‌ دیت، که رووداو وه‌کو ((بوونه‌وه‌ریکی زیندووه، گه‌ر به‌شیکی لابری، سه‌رجه‌می ده‌شیوی)) (25، 2000، 22) واته‌ به‌شه‌کانی رووداو به‌شیوه‌یه‌کی ئورگانی پیکه‌وه به‌سترانه‌ته‌وه.

هه‌ندیکی تریش ده‌لین: - ((رووداو کۆمه‌لێک به‌سه‌ره‌اته، که چیرۆکنوس له‌چوارچیوه‌یه‌کی دیاریکراودا دایده‌ریژیت، که به‌پێی ئه‌و تانوی هونه‌رییه‌ی، که وینه‌ی بو‌ کیشراوه‌ توند و تیژ ده‌بی و په‌رده‌ستینی)) (20، 2005، 155). هه‌روه‌ها (جیرالد برنس) یش ده‌لیت: - ((رووداو بریتییه‌ له‌زنجیره‌یه‌ک راستی، که له‌رووی بونیاته‌وه په‌یوه‌ستن به‌یه‌که‌وه و له‌پێی سه‌ره‌تا و ناوه‌راست و کوتاییه‌وه خۆیان ده‌نوین)) (22، 2003، 19) 0

ههروهها(عبدالله ابراهيم) يش سهبارت به پیناسه ی رووداو دهلیت:- ((رووداو ئه و پیزبونهیه، که رووداوی تیدا دهردهکهو. واته وینای بهدوای یهکدهاتنی رووداوه له چوار چیهی کات و شویندا)) (26، 1988، 24).

بهواتایهکی تر، دهکری بلین:- ((رووداو ئه و کرداره، یاخود ئه و بنهمایهیه و له کارهکتهرهکان دهکات له چوارچیهیهکی دیاریکراو و لهکات و شوینیکی دیاریکراویشدا بجوولینهوه و به ئهجامدانی کاریک ههلسن، ههموو ئهمانهش بو بهها و گرنگی رووداو دهگهپیتتهوه، چونکه رووداو بهبربره ی پشتی رهگهزه هونهرییهکانی تری کات، شوین، کارهکتهر دادهنریت)) (34، 2013، 15).

ههروهها یهکیکی تر لهو پیناسانهی تر، که لهکتیبی (فه رههنگی زارواهکانی هونهر) دا هاتوو، ئهوهیه، که دهلیت:- ((رووداو ئه و زنجیره بهسه رهاتانهیه، که شانوگه رییهک ئه یانگه پیتتهوه)) (13، 2012، 8). هه ر لهو چوارچیهیهدا (یاسین قادر بهرنجی) لهکتیبی (فه رههنگی شانو) کهیدا بهم شیویه پیناسه ی رووداوی درامی دهکات و دهلیت:- ((هه ر رووداوی، کاراکته رهکان بیخولقین لهکات و شوینی خویاندا به رووداوی درامی ناوده بریت و به شداری له پیکه پینانی جووله ی درامی و کرداری شانوییدا دهکات)) (17، 2008، 49).

له دوو توپی ئه و پیناسانهی سه ره وهدا، ده توانین بلین رووداو، ره گه زیکی گرنگی نیو بنیاتی هه موو دهقیکی شانوییه و پرۆسه ی گه رانه وه و نمایش کردنی دهقه که ی له سه ر بنیات دهنرئ له پروو به پروو بوونه وه ی کارهکته رهکان له چوارچیه ی کات و شوینیکی دیاریکراودا به شیویه کی هونه ری، که مه به ست و په یامیکی تابهت و دیاریکراوی له پشته وهیه .

پاری دووم: پینگه و گرنگی رووداو:

له گه لا ئه وه ی رووداو ره گه زیکی گرنگی گه رانه وهیه و ((قورسای چه قی بنیاتان ده که ویتته سه رسانی و له ویه گه رانه وه و که سایه تی له ناو پانتایی ده قدا ده ست به بزاقی خویان ده کن)) (12، 2011، 321) 0 له هه مان کاتیشدا په یوه ندییه کی به هیز و راسته و خووشی هه یه له گه لا هه رییه که له ره گه زه کانی دیکه ی وه کو:- (کات ، شوین) یشدا، چونکه رووداو له کات و شوینی دیاریکراودا پروو به پرووی کارهکته رهکان ده بیتته وه و نوو سه ریش له ری پیشکه شکردنی کرده وه و هه لسوکه وته کانی کارهکته ره وه له نیو بوته ی رووداوه کاندایا په رده هه لده مالیت له سه ر دیوی ناوه وه ی کارهکته رهکان، ئه وهش به و مه به سته ی، گه ر بمانه وی زیاتر له کارهکته رهکان تی بگه یین ((پیویسته رووداوه جو ره جو ره کانی ناو پلوت و هه موو ئه و کار و چالاکیانه ی، که کارهکته رهکان به ناگایی، یان به بی ناگایی ئه انجامیان ده دات بکو لینه وه)) (28، 1986، 73-74) و ههروهها هه رییه که له ره گه زه کانی (کات) و (شوین) یش ((ئه و زه مینه یه پروو ده که نه وه، که به سه رهات و رووداوه کانیان له سه ر رووده دات)) (26، 1988، 27)، بویه ده بی زور به وردی و به بایه خه وه ته ماشای ره گه زی رووداو بکری و رولا و گرنگی ده ستنیشان بکری.

ئه مه جگه له وه ی ناوه روکی ده قه شانوییه که ش په یامدار ده کات، به واتایه کی دیکه، پیویسته رووداوی نیو هه ر دهقیکی شانوی (رووداویکی هه لبرژدر او بیت و هه لگری مانای تابهت بیت)) (27، 1978، 23)

بیگومان، ئه وهش به و واتایه ی، که ده قه شانوییه که بتوانیت په یامیک به کومه لگا بدات و رولی هه بیت له هوشیار کردنه وه ی کومه لگادا، چونکه هه لبرژداری هه ر رووداو و به سه رهاتیک له لای نوو سه ر بوگه یاندنی و اتا و مه به سته کی دیاریکراوه، به لام له گه لا هه موو ئه وانه شدا، نابیت نوو سه ر رووداوه که وه کو خوی وه ربگری، به لکو

دهبیت هه لایویدی بکات و له بیژنگی بدات و ئه و شتانه هه لایویدی، که له سهه ر بابته که نه و په یوه ندیان به بابته که وه هه یه.

له راستیدا، ((له هونه ری چیرۆکنوو سیندا، کاره سات و رووداو و به سه رهات ده بنه مایه ی هه لاسوراندنی که رهسته ی سه ره کی و نیشانه ی زیندوویتی و جموجوولی بی راوه ستانی ژیان له ده قه که دا)) (4، 1988، 274) و به وهش رووداو روولی سه ره کی ده بیننی له بنیاتی جهسته ی ده قه که دا، چونکه هه یچ ده قیکی شانویی به بی به شداری رووداو بنیات نانریته 0 بیگومان، ئه مهش ده گه پیته وه بو ئه وه ی، که ره گزی رووداو ئه و که رهسته یه یه، که له ناو ده قدا ((زۆرتترین ده رکه وتنی هه یه و به هوی ئه و نه سه قانه ی له سه ری بنیات نراوه، ئاراسته ی ئه و په یامه دیاری ده کات، که ده قه که ئامانجیه تی)) (15، 2009، 24)

هه روه ها جیی وه بیر هینانه وه یه، که ره گزه به شدار بووه کانی دیکه ی نیو بنیاتی ده قه شانویی که له خزمه تی به رده وامی ره وتی رووداو دا ده بن بو ئه وه ی زیاتر گه شه بکات و به ره و پیشه وه هه نگاو بنیت، که واته بوونی بوونی هه ری هه کیک له ره گزه کانی (رووداو، کات، شوین، کاره کته ر) له نیو هه ر ده قیکی (شانو) چیرۆکییدا پیوستیه کی گرنگ و حاشاهه لنه گره و ده بی هه ر هه بن، هه روه کو (شیرکو بی که س) ده لیت: - ((راسته چیرۆک گیرانه وه ی رووداو، به لام ئه م بینایه ش به ته نیا ناتوانیت چیرۆکیکی

هونه ری پیشان بدات، یان بیکات به شتیکی هونه ری، چونکه هه موو ره گزه کانی ناو هونه ری چیرۆکنوو سین یه کتری ته واو ده که نه و هه یچکام له و ره گزه کانه به ته نها ناتوانی چیرۆکیکی جوان بخولقینی)) (31، 2003، 119). لیره دا ئه وه مان بو ده رده که ویت، که بوونی چیرۆک هاو به شیکردنی نیوان ره گزه به شدار بووه کانه، به لام له ناو ره گزه کانه، ره گزه ی رووداو گرنگیه کی زیاتری هه یه، چونکه ریژه ی ده رکه وتنی زیاتره، ئه وهش به هوی ئه وه ی ((گرنگی به ورده کارییه کانی ژیان ده دات و زه قیان ده کاته وه و پوشنایی زیاتر ده خاته سه ر ئه و لایه نانه ی رووداو هه که، که له خوینه ره وه دیارین)) (1، 2011، 30) واته خوینه ره له کاتی خوینده وه ی ده قه که دا هه موو هوشی ده خاته سه ر رووداو ی چیرۆکه که، چونکه چیرۆکنوو س کار له سه ر ئه و لایه نه شاراو و نه یینانه ده کات، که به ئاسانی ده رناکه ون و ئیمه ی خوینه ریش هه ستیان پیناکه یین.

نه ک هه ره ئه وه ونده، به لکو ئاماده یی و گرنگی رووداو له ناو ره گزه کانی ترده شتیکی هه ستینکراوه، چونکه ((سروشتی په یوه ندیه کانی که سیتییه جو راو جو ره کانی نیو ده ق له خوشو یستن و رق لیوون و شکستخواردن و له دایکبوون و مردن و بزواتن و کرین و فرۆشتن، سه ره جیه میان هه لچوونیک ده خولقین، که ده بنه هوی به ره مه یینانی کومه لیک رووداو له ده قدا)) (30، 1999، 49)

به واتایه کی دیکه، هه موو ئه و کار و کرده وانیه ی، که مرۆقه کان ئه نجامی ده دن هه موویان له پرۆسه یه کدا یه کده گرنه وه، که پرۆسه ی ره وتی رووداو، که جه مسه ریکی دیاریکراوی هه یه و به رده وام دووباره ده بیته وه 0 هه ربۆیه به ها و گرنگی رووداو له نیو ده قدا به گویره ی جو ری رووداو هه که نییه، به لکو به گویره ی چۆنیه تی مامه له کردن و به کاره یینانی هونه ریه ی رووداو هه که و به سه تنه وه ی به ره گزه کانی تره وه یه، به لام چۆنیه تی ری کخستنی ئه م ره گزه کانه و ئاویته کردنیان له ناو یه کتریدا به پیی سه رده م و قوناغه میژوو ییه که ده گو ریت، چونکه هه ر سه رده میک خاوه نی بیر و فه لسه فه و دیدگای تایبه تی خۆیه تی .

له و چوار چۆیه یه شدا، ده بینین رووداو له نیو ده قیکی شانویی شدا هه مان ئه رک و رو لا ده بینیت و ((داینه موی ده قی درامیه ی و گیان ده خاته به ر هه موو ره گزه کانی تری دراما)) (3، 2008، 28) ته نانه ت (ئه رستو) ش پیی وایه ((رووداو کاره کته ر بنیات ده نیت و کاره کته ر بوونی نییه به بی بوونی رووداو، چونکه رووداو هه کان ده ستنیشانی که سایه تییه کان ده که نه و به به رده وامی کاره کته ره کان ده خاته جو له، چه نده جو له کانیش

به‌گرموگوری بنیات بنری، هینده پروداوه‌که به‌تام وچیزتر ده‌بی و مملانییه‌کی به‌هیز ده‌بیت)) (3، 2008، 28-29) ته‌نانه‌ت پروداوی درامی، وه‌کو بناغه وایه و له‌سه‌ر ئه‌و کۆله‌که‌کانی کاری هونه‌ری به‌رز ده‌بنه‌وه، ئیتر کاره‌کته‌ره‌کان بن، یاخود چین، یان بنیاتی گشتی 0 هه‌روه‌ها ((به‌پله‌یه‌کی سه‌ره‌کی وینای مملانیی خواسته‌ مرۆبیه‌کانه، یان مملانیی خواوه‌نده‌کان، هه‌روه‌ک چۆن لای (برۆمیستۆس) هه‌بوو)) (17، 2008، 48)

نه‌ک هه‌ره‌ئه‌وه‌نده، به‌لکو خودی شانۆ به‌بی بوونی پروداو بوونی نییه و هیچ پروداویکیش بی هاندر و هه‌ست و سۆزجوولاندن بنیات نانریت، چونکه پروداو ده‌بیته‌ کرۆکی ئه‌و باب‌ه‌ته‌ی، که نووسه‌ر ده‌یه‌وی له‌میانی ده‌قه شانۆیه‌که‌یه‌وه‌ بیری لی بکاته‌وه و بیخاته‌وو، وه‌بیگه‌یه‌نیه‌ته‌ وه‌رگر 0 به‌مه‌ش پروداو ده‌بیته‌ بزوینه‌ر و هه‌لسۆرینه‌ری هه‌موو ده‌قه شانۆیه‌که‌ 0 به‌م پییه‌ ده‌توانین بلین هه‌موو ده‌قیکی شانۆیی ((به‌بی بوونی پروداو له‌جه‌سته‌یه‌کی بی گیان ده‌چیت، که ناتوانیت به‌رده‌وام بی و له‌یه‌که‌م ساتی ده‌رکه‌وتنییه‌وه‌ به‌مردوویی دیته‌ گۆرئ، چونکه ئه‌و باب‌ه‌ت و چیرۆکه‌ی، که درامایه‌کی پی بونیاد ئه‌نری، ئه‌گه‌ر پروداوی تیا نه‌بی، ناتوانی وه‌رگر، یا خوینه‌ر و بینه‌ر به‌خۆیه‌وه‌ سه‌رقالا بکا و دوا‌ی خۆی بخات، له‌به‌ره‌ئه‌وه‌ نه‌بوونی پروداو له‌ده‌قدا، واته‌ ئاماده‌نه‌بوونی دراما)) (35، 2004، 61)

له‌راستیدا، ئه‌وه‌ش جه‌ختکردنه‌وه‌یه‌کی ته‌واوه‌ له‌وتیروانینه‌ی، که پیی وایه‌ هیچ ده‌قیکی شانۆیی به‌بی بوونی پروداو بنیات نانری، چونکه پروداو گیان ده‌کات به‌به‌ری ده‌قی شانۆیییدا و چینی توکمه‌یی پروداویش ((توکمه‌یی دراماکه‌ به‌ره‌م دینیت و به‌پنجه‌وانه‌شه‌وه‌ باش نه‌چینی پروداو کیشه‌ دروست ئه‌کات له‌خودی پیکهاته‌ی دراماکه‌دا)) (35، 2004، 63) ته‌نانه‌ت نووسه‌ر و ره‌خنه‌گریکی وه‌کو (درشاد رشدی) له‌کتیی (فن القصه‌ القصیره) که‌یدا پیی وایه، که ((هه‌موو ئه‌و ره‌گه‌زانه‌ی له‌بنیاتی چیرۆکدا هه‌ن، وه‌کو گیرانه‌وه‌، دیالۆگ، زمان، وه‌سف، 000 تده‌ پیوسته‌ هه‌ره‌موویان له‌ خزمه‌تی پروداویدا بن و هیچ ره‌گه‌زیکیش له‌و ره‌گه‌زانه‌ ناتوانری به‌ته‌نها دابریژریت، به‌لکو هه‌ریه‌کیکیان به‌شیکه‌ له‌پروداو و به‌شداری له‌ ویناکردن و گه‌شه‌سه‌ندنیدا ده‌کات)) (24، 1975، 29)

شایانی باسه، هه‌موو ئه‌مانه‌ ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نن، که ره‌گه‌زی پروداو پیگه‌ی پیشه‌نگی به‌رده‌که‌ویت، ئه‌وه‌ش به‌هۆی ئه‌وه‌ی له‌به‌ره‌مه‌نیانی ئه‌و گوتاره‌، یان ئه‌و په‌یامه‌ی ده‌قه‌که‌ی له‌پیتاودا بنیات نراوه‌، پۆلیکی بنچینه‌یی و گرنگ ده‌گیریت 0 له‌و پروه‌شه‌وه‌ ده‌بینن، ره‌گه‌زی پروداو له‌بنیاتی ده‌قدا له‌پرووی بنه‌ماوه‌ له‌سه‌ر (2) بنه‌ما داده‌مه‌زریت، که بریتین له‌-

((01 ناوه‌رۆک (بابه‌تی ده‌ق پیک ده‌هینیت))

02 شیوه‌ (چۆنیه‌تی به‌کاره‌ینانی باب‌ه‌ت ده‌گریته‌وه‌ له‌ده‌قدا) (0، 6، 2010، 22)

بیگومان، په‌یوه‌ندی نیوان ئه‌و دوو بنه‌مایه‌ش وه‌کو دوو پرووی دراویک وایه و بنیاتی هه‌ر پروداویک به‌نده‌ به‌ چۆنیه‌تی پیکهاته‌ی شیوه‌که‌ی و ئه‌و ناوه‌رۆکه‌ی له‌خۆی ده‌گریت 0 جگه‌له‌وه‌ش بۆ بنیاتانی هه‌ر پروداویک ده‌بیت زه‌مینه‌سازی هه‌بیت 0 واته‌ زه‌مینه‌یه‌ک دروست بکری، که پروداوی تیدا پرووبات 0 بۆ ئه‌و مه‌به‌سته‌ش ده‌بیت که‌شوه‌ه‌وایه‌کی له‌بار بۆ پروداو دروست بکری و له‌چوارچۆیه‌ و سنوریک گونجاو و ماقوولیشدا بیت 0 مه‌به‌ستیش له‌ (ماقوولا) ئه‌وه‌یه، که ((ئه‌ده‌ب له‌شیوه‌ی ژياندا بیت، به‌جۆریک له‌کاتی بینن، یاخود خویندنه‌وه‌یدا بلیت ده‌شیت ئه‌وه‌ پرووبات)) (29، 1983، 16)، به‌لام ئه‌وه‌ی جیی ئاماژه‌ پیکردنه‌ لی‌ره‌دا ئه‌وه‌یه، که ((زه‌مینه‌ی دروستبوونی پروداو، به‌ر له‌هه‌موو شته‌کانی تر سه‌ره‌تا له‌زه‌ینی نووسه‌ردا دروست ده‌بیت، ئنجا ده‌چیت ناو پرۆسه‌ی نووسینه‌وه‌)) (35، 2004، 65) ئیدی دوا‌ی ئه‌وه‌ش میکانیزمی تیپه‌پاندنی پروداو دیته‌ ئاراوه‌، که ئه‌وه‌ش به‌جۆریکه‌، که پروداوه‌که‌ دروست ئه‌بی و گه‌شه‌ده‌کات، تا ده‌گاته‌ ناوه‌ند، پاشان کیشه‌ی ناو

پووداوه که قهیران دروست دهکات و بهردهوام دهبیت لههه لکشان و دهپوات، تا دهگاته ترۆپکی قهیرانه که، ئیدی لیره شهوه داکشان به ئاراسته ی کۆتایی هاتنی مملانی دهپوات به رهو چاره سهر و کۆتایی .

پاری سییه م: جۆره کانی پووداو

وهک ئاشکرایه، گێرانه وه و نماییشکردنی هه رده قیکی شانۆیی بهنده بهو پووداوانه ی، که بابته و کرۆکی دهقه شانۆیییه که پیک دههینیت 0 واته باسکردنی ئه و پووداوانه یه، که لهکات و شوین و له ئه نجامی هه بوونی کاره کته ره کانی نیو دهقه که دا دیته کایه وه 0

پووداو به سروشتی خۆی چهند جۆریکی هیه، که له چوارچۆیه ی یه که یه کی گشتیدا له ناو پانتایی دهقدا ده بینه ریت، به لام ئه وه ی ئیمه لیره دا مه به ستمانه و خستو مانه ته روو به شیوه یه کی گشتی وه رگرتی پووداوه، که له رووی ته کنیکی هونه ریه وه به سهر (2) جۆردا دابهش ده کرین، که بریتین له: - (پووداوی سه ره کی) و (پووداوی لاوه کی) 0

01 پووداوی سه ره کی :

ئهو پووداوه یه، که بنیاتی سه ره کی پرۆسه ی گێرانه وه و نماییشکردنی دهقه شانۆیییه که ی له سه ره بنیات دهنریت و بربره ی پشتی دهقه شانۆیییه که یه، هه ربۆیه نووسهر ((له وردترین و شاراوهرترین نهینی نه بینه راوه وه، پرۆسه ی گێرانه وه که ی دهست پیده کات، جگه له وه ی پووداوی سه ره کی رهنگدانه وه ی رهنگدانه وه ی بیر و فه لسه فه ی نووسهره و مه به ستنیکی تایبه تی خۆی له پشته، که ده یه ویت گوزارشتی لی بکات و پیشکه شی بکات)) (6، 2010، 59). که واته بابته و کرۆکی دهقه شانۆیییه که و هۆکاری هه بوونی

له پووداوی سه ره کیدا خۆی دهنوینی و ته واوده بیت و ((ته نها ئه وه شه، که نووسهر ده ی گێریته وه)) (20، بلا، 37). نه که هه ره ئه وه نده، به لکو یه کیک له تایبه تمه ندیه کانی پووداوی سه ره کی له وه دایه، که ده بی رهنگدانه وه ی بیری سه رده م بیت له رووی ئه و پیشکه وتن و ته کنۆلۆجیا یه کۆمه لگا تیایدا ده ژی، تاکو رووکاریکی واقعیانه به دهقه که به خشی 0 به واتایه کی دیکه، پووداوی سه ره کی بنچینه و ((بنه ره تی دهقه ئه ده بییه که ن و زۆر به فراوانی و هه مه لایه نییه وه شاعیر، یان نووسهر مامه له یان له گه لدا دهکات و زۆرینه ی زۆری ته کنیکه کانی دهقه که له ناو ئه و دهقانه دا پراکتیزه ده کرین)) (10، 2009، 154) ئه مه جگه له وه ی، که هه موو ره گه زه کانی تری دهقه شانۆیییه که له پیناوه گه یاندنی ئه و په یامانه دا دروست ده بن، که پووداوه سه ره کییه که له خۆیدا هه لیگرتوه.

02 پووداوی لاوه کی :

ئهو پووداوانه ن، که نووسهر په نایان بۆ ده بات ((بۆ زیاتر روونکردنه وه و قوولبوونه وه و شیگردنه وه ی پووداوه سه ره کییه کان له چوارچۆیه ی پرۆسه ی گێرانه وه ی دهقدا به مه به ستنی دروستکردنی په یوه ندیه کی دیالکتیکی له نیوان هه ر دوو جۆری پووداوی سه ره کی و لاوه کی، تاکو دینامیکیه تی پووداوه کان به شیوه یه کی چالاک و کاریگه ر و زیندوو پیشکه ش بکات)) (6، 2010، 84) به م پییه، ئه م جۆره پووداوه بۆ خزمه تکردنی ره وتی پووداوی سه ره کی دیت و جۆره تیه له کیشیه کیش په ییدا ده بیت، که مه به ستن لیی ئه وه یه، که ((کۆمه لیک

به سه رهات، كه زياتر په يوه ندييان به ژيانى كار هكتهرى لاوه كيبه وه ههيه، تيهه لكيشى گيرانه وهى حيكايه ته سه ره كيبه كه بكرىت، بۆ ئه وهى ته وژمى به ره و پيشچوونى حيكايه ته سه ره كيبه كه نه بيهته هۆكارى بيزار بوونى خويته ران (بينه ران) (0) ((16، 2011، 24)

ته نانهت رووداوه لاوه كيبه كان دهقه شانوييه كه له رووى هونه ريبه وه زياتر به هيز دهكات و به خيراى رووداوه كانى به سه ريه كدا تينا په رن و زوو كوتايان پى نايهت و ده بيهته هۆى خاوكردنه وهى رووداوى سه ره كى ، واته ئه م جوړه له چر بوونه وهى رووداوه ده بيهته هۆى دريژكردنه وهى دهقه كه و به خشينى چيژى زياتر يش به وه رگر، ئه وهش به مه رجيك له دوا جاردا هه موو رووداوه لاوه كيبه كان بگه رينه وه بۆ رووداوه سه ره كيبه كه.

جى ئاماژه پيكرده، له گه لا هه موو ئه وان هشا ((نوسه ر ئازاده له وهى چو ن باسيان بكات و چهند دريژيان بكاته وه 0 ئه و رووداوانه ئه ركى سه ره كيان به خشينى زانيارى زياتره به وه رگر له باره ي رووداوه كانى ديكه له گه لا به خشينى جوړيك له هه مه رهنگى به بابه ته كانى دهقه كه و فراوانكردنى ئه و دهقه)) ((10، 2009، 154) 0 هه روه ها ده بيهت سه رجهم ((رووداوه كان به پيى هه نديك په رهنسيپى لوژيكى به يه كه وه به سترينه وه)) ((32، 2012، 10) تا له نيو بنياتى دهقه كه و نماييشى دهقه كه دا وهك يه كه يه كى يه كگرتوو ده ربكه ون.

له راستيدا، ئه مهش تاييه تمه ندى ئه و جوړه په يوه ندييانه ي ئه و رووداوانه مان بۆ روون ده كاته وه، كه چهند ((پيوست و گرنگ بۆ هيتانه كايه ي راستگويى هونه رى و بابه تى كار هكه، چونكه نوسه ر به بى بوونى ئه م لايه نانه ناتوانى پرۆسه ي بابه تى كارى نووسينى دهقه كه ي بنيات بنيت)) ((23، 1977، 43).

كه واته له هه موو حاله ته كاندا بوونى رووداوى لاوه كى له نيو پرۆسه ي بنياتى دهق و گيرانه وه دا، كه پالپشت و يارمه تيدهرى كى باش و چالاكه بۆ به ره و پيشبردنى رهوتى رووداوه سه ره كيبه كه و له هه مان كاتيشدا هيجى كه متر نيه له رووداوى سه ره كى و كه م ، تا زور كاريگه رى خوى هه يه.

بهشی دووم:

**بنیاتی پرووداو له دهقی شانۆیی (هاڤانی به ئه مه گ) ی (میدیا زه ندی)
(له پرووی پراکتیکیه وه)**

به هه لدانه وه ی لاپه ره کانی ده قه شانۆییه که، ده بینین گه رپه ره وه له سه رزاری (به ژهر) ه وه سه ره تاو ده ستپیکه ره وتی پرووداو کانه مان بو ده گه رپه ته وه، که باس له پیاویکی بازرگان ده کات، که کورپیکه هیه به ناوی (فه ره یدون) ه وه، به لام تا بلی کورپیکه زور ژیر و دلپاک و به توانا و به وه فایه 0

به ژهر: وه کوو بیستومه یه ک بازرگانی

خاوه ن عه قلا و فام به ناو نیشانی

کورپیکه هه بوو ژیر و ته وانا

ناوی فه ره یدون، عا قلا و زانا

گه نج و پی گه ییو، دل ته ر و پروو خوش

ورد و له سه ره خو، زیره ک و باهوش (14، 1376، 1)

به لام ورده ورده گه رپه ره وه چه قی پرووداو هکان له سه ر (فه ره یدون) کۆده کاته وه و (فه ره یدون) ده بیته خالی سه ره کی پرووداو هکان و رپه ره و ئاراسته ی پرووداو هکان له ویوه سه ره چاوه ده گرن، که خوی له (2) جو ره پرووداو ده بینته وه، که بریتین له: (پرووداوی سه ره کی) و (پرووداوی لاوه کی) 0

مخابن، ئه وه ی باوکی (فه ره یدون)، که پیاویکی بازرگانی ده وه له مه نده، له (فه ره یده ن) داوای ده کات، ئه وه یه، که ده یه وی شوین پی باوکی بگه رپه ته وه و خه ریکی کاری بازرگانی بیته: -

باب: شه ویکیان پی ی ووت پۆله ی سه ره به رزم

بیسه قسه و په ند و ئه نده رزم

ئه وه من پیرم، هه ر ته نیا تۆم هه ی

عه یبه ئه وه نده م خه فه ت پی ئه ده ی

به شه و له مه وپاش، بیکه به پیشه

له دیوه خان دا، له لام دانیشه

باگشت بتناسن خزم و یارانم

پاش من بیته لات وه فادارانم (14، 1376، 1-2)

بیگومان، ئه وه ش به و مه به سه ته ی، که هه موو ئه و سه ره وه ت و سامانه ی، که هه یه تی له پاش مر دنی بو کورپه که ی جی بمینی و که س لی نه ستینی: -

که مر دم هه رچیم لی جی بمینی

ئه وان ناییلن که س لیته بستینی (14، 1376، 2)

وه ک ده بینین به و شیوه یه پیاوه بازرگانه که ئامۆژگاری کورپه کی ده کات، به لام گه ر له قسه و ئامۆژگاری یه کانی ده ربه چی و به گوئی نه کات، ئه وا حاشای لیده کات و له ماله که ی ده یکاته ده ره وه و له هه موو سامانه که ی بی به شی ده کات: -

ئه ر له کرده وه ی خو ت واز نه هینی

پۆله نامه وی له لام بمینی (14، 1376، 2)

به لām وهك دهردهكهوئیت، ئاراستهكان بهو شیوهیه نییه، كه باوكی (فهريدون) خوازياریهتی، بهلكو (فهريدون) بهپيچهوانه ی رینمایي و ئامۆژگارییهكاني باوكی دهجولیتهوه و ههموو خه یالا و دالغهی تهنه لای خۆشه ویسته كه یه تی، كه ناوی (شیرین) ه، واته لایه نی سۆزدار ی زاله به سه ریدا و ئه و تهنه هه ر ئه وه ده بی نی و هیچی تر:-

بیژهر: کور سه ری داخست، دل ی هاته جۆش

به لām له شه رما، مایه وه خامۆش

چونكه به دهردی دل گرفتار بوو

په ند و ئه نده رزی لا زه هری مار بوو

کور بۆ سه بی شه و ههمووی له بیرچوو

بۆ جیگای ژوان ههروهكو تیر چوو (14، 1376، 2-3)

ئیدی بهو شیوهیه رهوتی رووداوهكان بۆ هه ر دوو جوۆری رووداوی سه رهکی و رووداوی لاههکی جیا ده بیته وه 0

01 رووداوی سه رهکی :

له پاستیدا، رووداوی سه رهکی ههموو ئه و رووداو و به سه رهاتانه ده گریته وه، كه ته وه ری سه رهکی چیرۆكه شانۆیییه كه ی له سه ر بنیات نراوه و ئاراسته ی رهوتی چیرۆكه كه ده ست نیشان دهكات 0 له و چوارچۆیه شه دا، گه ر ته ماشای ناو نیشانی دهقه شانۆیییه كه بکه ی ن، كه به ناوی (هاقالی به ئه مه گ) هوه یه، ئه وه مان بۆ دهرده كه وئ، كه كرۆك و ناوه رۆکی رووداوه ب نه ره تییه كه باس له هه لویستی هاوړی به وه فا دهكات، كه له كاتی ناخۆشی و تهنگانه و كاته هه ستیاره كاندا فریای هاوړی و دۆسته كه ی ده كه وئیت و به هانا یه وه ده چیت و دهستی هاریكاری و یارمه تی بۆ دریز دهكات و دهیه وئ به هه ر شیوهیه ك بووبی هاوړیکه ی له و ته نگژه و ناخۆشی و كیشه وگرفتانه رزگار بکات، ته نانه ت ئه گه ر پئووستی به گیان به خشین و مالا به خشینیش بی، به لām به مه رجیک كیشه و گرفته كه ره واو له سه ر حه ق بی 0

هه ربۆیه به هه لدا نه وه ی لاپه ره كانی دهقه شانۆیییه كه، ته وه ری سه رهکی رووداوه كه مان بۆ دهرده كه وئ، كه چۆن (فهريدون) له شه ویکی درهنگدا توشی كیشه و گرفت و زیندانی كردن ده بیته وه له سه ر مه سه له ی خۆشه ویسته كه یو پاشای ولات دهیگریت ، ئه ویش به ناچاری و دوا ی ته کلیفكردنیکی زۆر وپارانه وه له پاشا، كه ئازادی بکات ، به لām بیسوود ده بی ، بۆیه له دوا جاردا داوا له پاشا دهكات به كه فاله ت ئازادی بکات و هه رچۆنیک بیته بچیت بۆ جیژوانی خۆشه ویسته كه ی، بۆ ئه و مه به سه ته ش په نا بۆ ههموو ئه و به ناو هاوړی و دۆستانه ی ده بات، كه به حساب براده ری گیانی به گیانی ئه ون، به لām مخابن وا دهرناچیت فه ریدون :

دۆست و برادر یه كجار زۆرم هه ن

بۆ ته نیا ئیمشه و زه مانه تم كه ن (14، 1376، 5)

ئیدی وهك ده بی نی ن، (فهريده ن) له و نیوه شه وه درهنگه دا له لایه ن پاشا و پاسه وانه كانیییه وه ده گریت و توشی كیشه و شه ر و مملانی ده بیته وه له گه لا پاشا و پاسه وانه كانی پاشادا، پاشاش فه رمان دهكات، كه به هه ر نرخیک بووبیت ده بیت بگریت و بۆ رۆژی دوا ییش له به رده م خه لیدا له سی داره بدری و بکوژری، بۆیه (فهريدون) به ناچاری زۆر له پاشا ده پارێته وه، كه هه رچۆنیک بووه، براده ریکی خۆم ده كه م به كه فیل به و مه رجه ی له م شه وه دا ریگه م بدن بچم خۆشه ویسته كه م بی نی م:

زۆر پارایه وه له شا و سوارانی

گه‌یشته گهردوون ناله و فوغانی

شا زور به‌زه‌یی پی دا هاته‌وه

نه‌ی ویست بیکوژی به‌و ئاواته‌وه (14، 1376، 6)

سه‌ره‌نجام پاشا به‌گوفتار و به‌لینی (فهره‌یدون) رازی ده‌بیت، به‌و مهرجه‌ی یه‌کیک له براده‌ره‌کانی بکات به‌که‌فیل بو‌ئو شه‌وه و به‌یانی، که‌رۆژ بو‌وه‌وه ده‌سنگیر ده‌کریت، بۆیه پاشا روو ده‌کاته (فهره‌یدون) و پیی ده‌لایت کام له براده‌ره‌کانت به‌باش ده‌زانیت و جیی متمانه‌ته، بابیت بییت به‌که‌فیلت و شه‌و لای ئه‌و به‌جیت ده‌هیلین:

کام براده‌رت به‌باش ئه‌زانی

بی به‌زامنت هه‌تا به‌یانی

کورپنه‌ بیبه‌ن بو‌ لای یارانی

بیده‌ن به‌زامن هه‌تا به‌یانی (14، 1376، 6)

ئیدی (فهره‌یدون) به‌حسابی خۆی که‌میک ئاسوده و دلخۆش ده‌بی و له‌و باره‌ ده‌روونییه‌ ناخۆشه‌ پرزگاری ده‌بی، یه‌کیک له‌ هاوپی و براده‌ره‌ نزیکه‌کانی زور به‌ئاسانی ده‌بیت به‌که‌فیلی :

ماله‌و مالا پۆیی بو‌ لای یارانی

نه‌که‌وته توخنی دۆستکی گیانی

هه‌ر کامیان کاتی چیرۆکی ئه‌ژنه‌وت

رای ئه‌کرد ده‌رگای ئه‌ژهند و ئه‌خه‌وت

کاتی هیچکامیان گوئی یان نه‌دایی

نه‌گه‌یییه‌ دادی ده‌سته‌ برایی (14، 1376، 6-7)

به‌لام به‌داخه‌وه تیروانین و دیدگای (فهره‌یدون) بو‌ هیچ کام له‌هاوپی نزیکه‌کانی وا ده‌رنه‌چوو، که‌ خۆی ده‌یویست و بو‌ی ده‌چوو، بۆیه له‌دواجاردا به‌ناچاری رووده‌کاته سه‌ربازه‌کانی پاشا و داوای لیپوردنیان لیده‌کات، به‌وه‌ی که‌ هه‌موو ئه‌و هاوپی و براده‌رانه، هاوپی و براده‌ری سه‌ر سفره‌و به‌رژه‌وه‌ندی تایبه‌تی بوون، نه‌ک هاوپی و براده‌ری ته‌نگانه :

فهره‌یدون : ئه‌ی سه‌ربازیینه، بریانی من

ناسیتان هه‌موو هه‌قالانی من

ئه‌م بریانه‌ی منتان، که‌ بیینی

هه‌موو دۆستم بوون له‌ده‌وری سینی

نه‌مزانی هه‌موو دۆستی سه‌رنانن

پۆژی ته‌نگانه‌ دوژمنی گیانن (14، 1376، 7)

له‌راستیدا، (فهره‌یدون) به‌و پشت تیکردن و وه‌لام نه‌دانه‌وه‌یه‌ی هاوپی نزیکه‌کانی زور بی تاقت و غه‌مبار بوو، تووشی شه‌ژانیکی ده‌روونی شوک بوو، که‌ هیچ یه‌کیک له‌و هاوپیانه‌ی نه‌چوون به‌ده‌مییه‌وه و ئاماده‌نه‌بوونی ده‌ستی هاوکاری و کۆمه‌کی بو‌ درێژ بکه‌ن، بۆیه له‌دواجاردا و له‌داوای هه‌موو ئه‌و ئاومیدی و ره‌شبینیه‌ی، که‌ تووشی ده‌بیت، له‌ دواچرکه‌ساته‌کانی ژیانیدا براده‌ر و هاوپییه‌کی تری کۆنی بیر ده‌که‌وێته‌وه، که‌ وه‌کو ئه‌وان زور تیکه‌لاوی له‌گه‌لدا نییه‌ و ته‌نها جارجاره‌ له‌پریگه‌وبان یه‌کتریان بییوه و سه‌لام و که‌لامیکی زور ئاسایی له‌ نیوانیاندا هه‌بووه، بۆیه وه‌کو راکیشانی دوا کاغه‌زی قوما‌ر په‌نا بو‌ ئه‌و براده‌ره‌ی ده‌بات و به‌سه‌ربازه‌کان ده‌لایت

، یهك هاورپم ماوه، كه بهختی خۆمی له گه‌لدا تا قی بکه‌مه‌وه، بمبه‌ن بۆ لای ئه‌ویش، به‌لکو ئه‌و یارمه‌تیم بدات و ببیت به‌که‌فیلم ئه‌ویش ناوی (ئازاد) ه :

توخوا ئیزنم دهن ، دۆسـیـکم ماوه
بۆ لای ئه‌ویش بچین ، چاکه ، ناسیاوه
جارجاری له پری یه‌کترمان دیوه
به چۆنی و چاکی یه‌کمان ناسیوه
کورپکی باشه ، ناوی ئازاده

بۆ ده‌س گرۆیی ئه‌وم له یاده (14، 1376، 8)

به‌هه‌رحالا ، سه‌ربازه‌کان زۆر به‌زه‌بیان پیندا دیته‌وه و به‌قسه‌ی ده‌که‌ن و هه‌ر به‌و نیوه‌شه‌وه له‌گه‌لدا ده‌چن بۆلای (ئازاد) ی هاورپمی ، که دوا ئومید و هیوایه‌تی :

فه‌ره‌یدون له‌گه‌لا سه‌رباز نیوه‌ شه‌و
ئازاد یان له‌جی راپه‌راند له‌ خه‌و
فه‌ره‌یدون کز کز گوتی براده‌ر
هاتومه‌ ده‌رگات مه‌که‌ ده‌سته‌سه‌ر
هه‌تا به‌یانی بمگره‌ لای خۆت

چۆن چارم ئه‌که‌ی، هه‌لا ئه‌سوورپ بۆت (14، 1376، 9)

به‌لام به‌راستی ، وه‌کو کورد گوته‌نی : (هاورپمی باش له‌ته‌نگانه‌دا ده‌رده‌که‌وی) ، (ئازاد)، که هاورپیه‌کی دووری (فه‌ره‌یدون) بو، زۆر مه‌ردانه‌ به‌ده‌م (فه‌ره‌یدون) هوه‌ هاته‌ پێشه‌وه و بی چهند و چوون و دوودلی ئاماده‌باشی خۆی بۆ هاوکاریکردن و یارمه‌تیدانی (فه‌ره‌یدون) ده‌ربری و ده‌ستی کۆمه‌ک و یارمه‌تی بۆ درێژکرد و چوو به‌هانایه‌وه:-

ئازاد : کاکه‌ گیان، توخوا ، سه‌روه‌رانی من

ئهمشه‌و فه‌ره‌یدون بده‌ن به‌ زامن
به‌یانی ئه‌گر نه‌هاتمه‌ ده‌ربار
ئاماده‌م له‌جی ی ئه‌و بمده‌ن له‌دار
گه‌ر له‌سه‌ر پاره‌ ئه‌م کورپه‌ به‌نده
خوینی بۆ ئه‌ده‌م پارهی هه‌رچه‌نده
فه‌ره‌یدون ! هه‌ستی خۆم ئه‌نیمه‌ پیت

دریغی ناکه‌م ، هه‌رچیم له‌ ده‌س بیت (14، 1376، 9-10)

شایانی باسه‌، به‌شانازییه‌وه ئه‌و هه‌لوئسته‌ جوانه‌ی (ئازاد) بۆ (فه‌ره‌یدون) بوو به‌مایه‌ی سه‌رسوورمانی سه‌ربازه‌کانی پاشا و سه‌ربازه‌کان به‌خۆشی و برۆا و متمانه‌یه‌کی زۆره‌وه و بی هیچ دوودلی و به‌رانبه‌رییه‌ک (فه‌ره‌یدون) یان ،هه‌تا پۆژ ده‌بیته‌وه ته‌سلیم به‌ (ئازاد) کرد :

بیژهر: سه‌رسام مان سه‌رباز ، له‌م وتارانه

بژی ئه‌و که‌سه‌ی ئاکاری جوانه
سه‌ربازه‌کان: گوتیان ، چونکه‌ تۆ ئه‌وه‌نده‌ مه‌ردی
ئه‌وا به‌ بی هیچ پیمان سپاردی

ههتا سبهينى با ئەمەت لابی
 لای خۆت پای گره ، نهک بهره لای بی
 سبهی بهیانی ، تو خۆت بینیره

هەر که سیگمان نارد بهوی بسپیره (14، 1376، 10)

گومانی تیدانییه، ههلوئیستی جوان و مهردانه و بههاناوه چوونی خزم و هاوپی و خه لکی لیتقه و ماو لههه موو سهردهم و قوناغیکدا شایانی ریز و وهفا و باس کردنه و جیگای خوئی له دلی دۆست و دوژمندا دهکاتهوه و بهشانازییهوه ئەو ههلوئیسته وهردهگیری و زورجاریش کاریشی پیدهکری، ههربویه بهو ههلوئیسته جوانه ی (ئازاد) له بهرانهر کیشه و گرفتای (فهرهیدون) دا و پشتیوانی کردنی، سهرنجی پاشاش راده کیشی و رازی ده بیته بهوهی لهو شهوهدا (فهرهیدون) رادهستی (ئازاد) بکری و له مالی ئەواندا به کهفالهت بمینیتتهوه :

بیژهر: شا ، که ئەمهی بیست ، بهجوامیرانه

زوو فهرهیدونی ئەسپارد بهو جوانه

که فهرهیدونی ئەسپارد لهوی و رۆی

لهگه لا سوارانی بو پهیکاری خوئی (14، 1376، 10 – 11)

ئیدی بهو شیوهیه، ئەو شهوه (فهرهیدون) به کهفالهت له مالی (ئازاد) ده مینیتتهوه، به لام کیشه ی (فهرهیدون) ههر بهوه تهواو نابی، به لکو کیشه بنه رتهیه که له وه دایه، که له هه مان شهودا (فهرهیدون) لهگه لا خوشه ویسته که ی (شیرین) جیژوانی ههیه، بویه ههرچونیک بیته هه ولدهدات (شیرین) ببینی و به درۆزن له قه له م نه درئ :

کاتی ئازاد نووست ، فهرهیدون ههستا

تا ده رگای مالی ئازاد نه وهستا

هیواش و بی دهنگ ده رگای کردهوه

له مالا هاته دهر ، به دهم دهر دوه (14، 1376، 11)

به لام لهگه لا هه موو ئەوانه شدا، (فهرهیدون) که سیکی راستگو و باوه رپیگراوه بهوه ی ، که چون درۆ لهگه لا (شیرین) ی خوشه ویستیدا ناکات، به هه مان شیوهش درۆ لهگه لا (ئازاد) و (پاشا) شدا ناکات و بو رۆژی دوایی پهیمان و به لینی خوئی دهباته سهه و خوئی رادهستی پاشا و سهه ر بازهکانی دهکات، هه ربویه ریکهوت وای دههینی، ههر لهو شهوهدا، که (فهرهیدون) دهچیت بو ببینی (شیرین) و لهگه لیدا ده مینیتتهوه و درهنگ دهکهوی، که بگه رپتهوه مالی (ئازاد)، بویه قه زاوهت وای دههینی، ههتا (فهرهیدون) دهگه رپتهوه بو مالی (ئازاد)، سهه ر بازهکانی پاشا دهگه نه مالی (ئازاد) بو ئەوهی (فهرهیدون) لهگه لا خویندا ببهن، به لام وا ده رناچیت، بویه به ناچاری له جیاتی (فهرهیدون) سهه ر بازهکان (ئازاد) لهگه لا خویندا ده بهن و دایکی (ئازاد) یش دهیکات به شیوهن و رۆرۆ :

فهرهیدون : چ کاره ساتی رۆوی داوه، داکم !

لهکوئی په توخوا، ئازادی کاکم

بو ئیوه ئەمن بووم به دهردی سهه

خوا رزگارم کا له دهرد و که سهه (14، 1376، 19)

بیگومان، کاتیک (فهرهیدون) دهگه رپتهوه مالی (ئازاد) بهو دیمه ن و حاله ته شیواوهی مالیان زۆر نارپه حهت و دلتهنگ دهبی و رازیش نابی (ئازاد) له جیاتی خوئی ببری و تووشی ههچ جوهره لپیچینهوه و سزایهکی یاسایی

بیتوهه، ههربویه بهپهله و بههلهداوان دهگاته ئه و شوینهی ، که (ئازاد) ی تیدا گیراوه : فهرهیدون ههستا بهشین و گریان

بهپهله ئازا گهیشته مهیدان

قاتلی پیاوی ئه و شهوت منم

خوینی ئه م گهنجهش مهکه گهردنم (14، 1376، 19-20)

وهک دهبینین، ئاراسته ی رهوتی رووداوه سه رهکیه که به شیوهیه کی هونه ری و به شیوهیه کی ئاسویی و له سه رخۆ به ره و پیشه وه ههنگاو ده نیت و نووسه ر گرتی رووداوه کان پیکه وه گری ددات 0 ههربویه سه ره تا ، که (ئازاد) دهگیری، (پاشا) بوی ده رده که وئ ، که (فهرهیدون) له مالی (ئازاد) نه ماوه، زور نیگه ران و تورپه ده بی و بریار ددات (ئازاد) له شوینی (فهرهیدون) له سیداره بدری، به لام پاش ئه وه ی (فهرهیدون) دهگاته مهیدانی شار و ده بی (ئازاد) ده ست به سه ر کراوه، پاشا به و دیمه نه ی هاتی (فهرهیدون) هینده ی تر نیگه ران و تورپه ده بی ، بویه بریار ددات هه ردووکیان له هه مان شویندا و له به رچاوی خه لکه ئاماده بووه که له سیداره بدرین، چونکه پاشا واتیده گات ، که هه ردووکیان دروین له گه لدا کردوه و گالته یان پیکردوه :

پاشا : ئه ی یاخی ، ئیستا ئیدی که وایه

خوینی هه ردووتان بو من ره وایه

ئاده ی هه ردووکیان به ن له سیداره

بو ته می هه موو خه لکی ئه م شاره (14، 1376، 20)

ئیدی وهک دهبینین، ورده ورده رهوتی رووداوه سه رهکیه که کات دوا ی کات به ره و لوتکه ده روات و زیاتر په رده ده ستینی و ده گاته ئه وه ی ، که کۆتایی به ژیانی ئه و دوو هاوپی جوامیره بهیتری ، به لام راستگویی و په یمان بر دنه سه ری په یوه ندی سوژداری و خوشه ویستی راسته قینه ی نیوان (فهرهیدون) و (شیرین) جاریکی دیکه (ریسه که دهکاته وه به خوری) و ژیان بو (فهرهیدون) و (ئازاد) یش ده گه رپته وه و له چرکه ساتی کۆتاییدا فریایان ده که وئ :

بیژهر: له نا کاو سواری رهش پۆش په یا بوو

سه رتاپا له ژیر به رگی ره شا بوو

هاته پیشه وه ، له نزیک پاوه ستا

پاشا ئه وه ی دی له جی ی خو ی هه ستا (14، 1376، 20)

به لام چۆن وبه چ شیوهیه ک فریایان ده که وئ؟ له راستیدا به شیوهیه کی سه رسوپهینه ر فریایان ده که وئ ، که ته نانه ت (پاشا) ش پی کاریه ر ده بی، ئه وه ش به وه ی ، که (شیرین) به سواری ئه سپه که یه وه خه نجه ری خستۆته سه ر دل ی خو ی و روو دهکاته پاشا و پی ده لیت، ئه گه ر ئه وان ئازاد نه که ییت، من خو م ده کوژم :

بیژهر: سه ردار چوو په چه ی له سه ری لا برد

ناسیه وه ، کاتی که ته ماشای کرد

خه نجه ری له سه ر دل ی دانا وه

بو کوشتنی خو ی له وئ وه ستا وه (14، 1376، 21)

شایانی باسه، له دووتویی رووداوه که وه ، که ته ماشای (پاشا) ده که یین بو مان ده رده که وئ پیاویکی عاقلا و ژیره و به پی رهوتی رووداوه که بریار ددات، بویه ده بینین کاتیک ئه و جوامیری و راستگویی له (شیرین) ده بی،

یه کسهه بهی دوودلی دهستی شل و بهی چهند و چون له بریاری له سیداره دانه کهی (فههیدون) و (ئازاد) په شیمان ده بیته وه و هه لویسته یه که دهکات و له هه ردووکیان ده بووری و پرووده کاته باوکی کچه که و ده لیت :

پاشا : بیسه له من ئه ی گه وهی سه ردار

فه مانده ی سپا، ئه ی پیاوی هوشیار

وا من ئه مانه م به م کچه به خشی

که توش ئه و کچه ت به وان به خشی (14، 1376، 21)

ئیدی وه که ده بینین، به و شیوه یه ره وتی پروداوه سه ره کییه که هیدی هیدی خاوبوه وه و به فه رمانی پاشا به خوشی و شادی دوو لایه نه کۆتایی هات ، ئه ویش به وهی له لایه که (فههیدون) و (ئازاد) پرزگاریان بوو ، له لایه کی تریشه وه باوکی (شیرین) له به رده می پاشادا (شیرین) ی پیشکه شی (فههیدون) کرد 0

سه ردار : سه رداریش گو تی ، فه رمانی خۆته

کچ کاره که ری ئاستانی خۆته

بیژه ر: ئنجا شیوه نیان گوړی به شایی

سورنا و ده هولا و موسیقای خوایی

بوو به هه لپه رکی و چۆپی و زهماوه ن

ده هولا و زرمه و به زمی به خاوه ن (14، 1376، 22)

له کۆتاییدا، ئه وه مان بو ده رده که وی، که ئاکامی هه موو راستگوویی و وه فادارییه که هه رچه نده سه خت و دژوار و نارچه تیش بی، درهنگ ، یان زوو هه ر به سه رکه وتوووی و پرووی سووره وه کۆتایی دیت و ده بیته مایه ی شانازی و خۆشبه ختی بو خاوه نه کانیان، بو یه پیویسته مروّف له کاتی تهنگانه و ناخوشیدا هاوړی و براده ر و که سوکاری تاقی بکاته وه، بو ئه وهی ئه گه ر راستگو و به هه لویسته بوون، زیاتر پروا و متمانه یان پیکات، وه ئه گه ر به پیچه وان هه وه بوو هه ر زوو لیان دوور بکه ویته وه 0 که واته:

دۆستی چاک ناسین یه کجار گرانه

هه ندی هه قالا هه ن ، به ره مه میان ژانه

دۆستی به ریزه ، کاتی تهنگانه

دلی داچله کی ، قه دری بزانه (14، 1376، 23)

02 پروداوی لاوهکی :

هه روه کو پیشتریش ئامازه مان پیدا، پروداوی لاوهکی خوی له دوو توپی ئه و پروداو و به سه ره اتانه دا ده بینته وه، که ده بنه مایه ی زیاتر ته واوکردن و پیدانی هیز و گوپوتینی زیاتر به ره وتی پروداوه سه ره کییه که 0 واته هیزکی یارمه تیده ره 0

وه که ئاشکرایه، ره وتی پروداوه لاوهکییه که له نیو بنیاتی ده قه شانوییه که دا مه سه له ی خۆشه ویستی نیوان کوړو کچیکه به نیوه کانی (فههیدون) و (شیرین) 0 بو یه مه سه له ی عیشق و دلداریش مه سه له یکی له میژینه ی ژیانی مروّفه کانه و هه ر له سه ره تاییترین قوناغه کانی میژووه و به پیی شارستانیه ته کانی مروّف سه ری هه لداوه و وه کو پیویستییه کی گیانی و هه نووکه یی سه ری هه لداوه و گه شه ی کردووه 0

واته له وچوارچیوهیه دا، گهر لاپه ره کانی میژووی مروڤایه تی هه لبدینه وه ههر له کونه وه ، تا ئیستا سه باره ت بهرۆلا و کاریگه ری بابته تی عیشق و دلداریه کی پاک و بیگه ردی نیوان کور و کچیک و خسته پرووی چاره نووسی نیوان نه و سوژ و نه وینه، نه و به دلنیا ییه وه گه لیک پرودا و کاره ساتی خوش و ناخوش ده بینین، که مروڤه کان له پیناویدا تووشی دهیان کیشه و گرفت و پروداوی دلته زین و سه رکه وتن و ژیرکه وتن بوونه ته وه و مخابن زور جارانش عاشقان به کامی دلا نه گه یشتون، جا ئیدی له به ره هۆکاری جیاوازی چینایه تی و کومه لایه تی بووبیت، یاخود جیاوازی ئایینی و مه زه بی بووبیت، یاخود جیاوازی فیکری و ئایدیای نیوان بنه ماله کان بووبیت ، یاخود ههر هۆکاریکی تر بووبیت 000 تده لام له گه لا هه موو نه وانه شدا ده بینین بابته تی خوشه ویستی و عیشقیکی پاک له نیوان کور و کچیکدا ((دیاردیه کی ده گم نه و یه کجار پروده دات، به هه مان شیوه ش له گه لا هه مان بابته دووباره نابیته وه، له به ره وه ی هه ستیکی بارگاوییه به فاکتەر و هه لومه رچی تاکه که سی و جیاوازی نه وه هه سته یاخیه و ناتوانریت یاسایه کی گشتی بو دابریژریت)) (7، 2008، 147) 0

که واته مه سه له ی خوشه ویستی که سیک به مانای تیگه یشتن و ناسینی نه و که سه دیت، جا کورپیک بو کچیک بیت، یان کچیک بو کورپیک بیت، به لام نه مه ش به ته نیا هه ز و ئاره زوویه کی کاتی نییه بو نه و که سه، به لکو گه رانه به دوای خوشه ویستی راسته قینه دا، که له راستیدا نه وه ش گه رانی مروڤه به دوای خود دا، ((چونکه مروڤه حه قیقه تی خو ی له حه قیقه تی نه و که سه دا ده بینیته وه، که خوشی ده ویت)) (7، 2008، 147) 0 بویه گومانی تیدا نییه، مروڤ له پری عیشقی پاکه وه ده توانیت خودی خو ی بدوزیته وه و پی ئاشنا بیت 0 به هه ر حالاً ، نه مانه هه مووی راستین و میژوو شاهیده، جا ههر له وچوارچیوهیه دا، نه وه ی له م ده قه شانوییه دا ده بینین یه کیکه له و پرودا و به سه رهاتی عیشقه پاکانه ی مروڤ، که مروڤ دوو چاری حاله تی دژوار و ده گم نه ده کاته وه 0 واته قه ده ریکه دور له ده سه لاتی (فه ره یدون) له به رانه به ر مه عشوقه که یدا نه ویش له و ساته وه خته وه ده ست پیده کات، که (فه ره یدون) له قسه ی باوکی ده رده چیت و ماله وه یان به جی ده هیلیت و له دره نگانیکی شه ودا به ره و جیژوانی خوشه ویسته که ی، که (شیرین) ه هه نگاو ده نیت و ده روات، که پیکه وه به لینیان به یه کتری داوه، یه کتری بینن و راز و نیازی دلایان بو یه کتر بخه نه پروو، به لام مخابن، به هو ی نه وه ی کاته که دره نگه و هاتوچوی مروڤه کان له و دره نگانی شه ودا زور که م ده بیته وه و نامینیت، (فه ره یدون) له ریگه تووشی پاشا و سه ربازه کانی ده بیت و نه وانیش گومانی خراپی پی ده بن و له گه لا یه کتریدا تووشی پرو به پرو بوونه وه و به دحالی بوون ده بنه وه 0 ئیدی لیتره به دواوه ورده ورده سه ره داوی ره وتی پرودا و به سه رهاته لاوه کییه که ده ست پیده کات:

بیژەر : کور بو سبه ی شه و هه مووی له بیرچوو
 بو جیگای ژوان ههر وه کو تیرچوو
 به رگی شه و ره وی ره شی کرده به ر
 مه سافه ی نه بری، وه ک بای زوو گوزه ر
 تیر و که وانی توند کرده شانی
 چوو بو جی ژوانی جاری جارانی
 به لام له ری دا گه نجی بی چاره
 تووشی پاشا بو له گه لا ده سواره (14، 1376، 3)

وهك ده‌بیین، (فه‌رهدون) كاتیک تووشی پاشا و سه‌ربازه‌كانی ده‌بیته‌وه و له‌گه‌لا یه‌كێك له سه‌ربازه كانی پاشا تووشی به‌ریه‌ككه‌وتن و ده‌مه‌قالییه‌کی خراپ ده‌بنه‌وه و لێی ده‌پرسیت به‌م شه‌وه دره‌نگ و ناوه‌خته له‌م قه‌راغ شه‌اره‌وه به‌نیازی چیه‌ و بۆ كوێی ده‌رۆیت و لێیچینه‌وه‌ی له‌گه‌لدا ده‌كریت:

زه‌لام راوه‌سته مه‌رۆ چ كاره‌ی ؟

به‌م شه‌وه ویلی قه‌راخ ئه‌م شه‌اره‌ی

ئه‌گه‌ر ببزوی ی ، ئیستا ئه‌كوژری ی

راوه‌سته ، مه‌رۆ ، بزانه‌م تو کی ی ؟ (14، 1376، 3)

به‌لام وه‌ك ده‌رده‌كه‌وی ، (فه‌رهدون) له‌ تاو سوژ و ئه‌وین و جیژوانی خۆشه‌ویسته‌كه‌ی و هه‌موو ئه‌و په‌یوه‌ندییه‌ پاکی له‌گه‌لا خۆشه‌ویسته‌كه‌یدا هه‌یه‌تی ، پامان ده‌كیشنه‌ به‌ره‌و ماهیه‌ت و ناوه‌رۆکی گیان و بینینی ئه‌و په‌یوه‌ندییه‌ نه‌ینیانه‌ی نیوانیان، كه‌ به‌ئه‌وه‌په‌ری راستگۆییه‌وه‌ یه‌كتریان خۆش ده‌وی و ئاماده‌شن له‌پیناویدا هه‌موو جوړه‌ قوربانیه‌ك بدن 0 كه‌واته‌ئو خۆشوویستیه‌ سه‌رمه‌دییه‌ی (فه‌رهدون) بۆ خۆشه‌ویسته‌كه‌ی ((زۆرجار له‌دوای ژیان دۆستییه‌وه‌ دیت، شه‌یدایی بابه‌تیکی گرنه‌، ئامانه‌كه‌شی ته‌نیا و ته‌نیا به‌رده‌وامی ژیانه‌)) (8، 2012، 48) به‌واتایه‌کی تر، خۆشه‌ویستی و راستگۆیی دوو شتن ده‌توانن له‌ شوینیكدا یه‌كگرن و به‌سته‌له‌كه‌كان تیک بشکینن ، ئه‌ویش ((شوینی جوانیه‌ نه‌مه‌ره‌كان بیته‌)) (8، 2012، 59) هه‌ر بۆیه‌ ئه‌مه‌ش وایكردوه‌، كه‌ زۆرجار عاشقان تووشی كیشه‌ و چه‌رمه‌ سه‌ری زۆر بینه‌وه‌ له‌لایه‌ن ده‌وربه‌ر و هه‌ندی دابونه‌ریتی كۆمه‌لگه‌وه‌ 0

له‌پاستیدا، هه‌رئه‌وه‌شه‌، كه‌ وای كردوه‌ (فه‌رهدون) له‌پینا و ئه‌وین و سوژی خۆشه‌ویستی و به‌یه‌كتر گه‌یشتنی له‌گه‌لا مه‌عشوقه‌كه‌یدا رووبه‌رووی ئه‌و حاله‌ته‌ دژواره‌ بیته‌وه‌، بۆیه‌ (فه‌رهدون) یش هه‌چ گوی به‌قسه‌ی سه‌ربازه‌كه‌ی پاشا نادات و بگه‌ر توپو سه‌ركیشیش ده‌بی، ئه‌نجامیش تووشی ده‌رده‌سه‌ری و كیشه‌ ده‌بیت و پاشا فه‌رمان ده‌كات بیگرن و بیخه‌نه‌ زیندانه‌وه‌ :

فه‌رهدون: وازییه‌ سه‌روه‌ر ، مه‌پرسه‌ من كیم ؟

بۆ تو ناگیریم ده‌س مه‌هینه‌ ڕیم

شا: بۆن زوو بیگرن ، دیاره‌ جه‌سووره‌

سه‌رچله‌ و نه‌مام ، کاری زه‌رووره‌ (14، 1376، 4)

وه‌ك ده‌بیین ، به‌هوی ئه‌و كیشه‌ و ململانییه‌وه‌ و خۆ پرچه‌ك كردنی (فه‌رهدون) به‌ تیر و كه‌وان و پیناویستی شه‌ره‌وه‌ هه‌روا به‌ئاسانی ته‌سلیم نابی و په‌وتی رووداوه‌كان به‌ره‌و هه‌لكشان ده‌چیت و (فه‌رهدون) تووشی پیکدادان ده‌بیته‌وه‌ له‌گه‌لا پاشا و سه‌ربازه‌كانی، سه‌رنجامیش (2) كه‌س له‌ سه‌ربازه‌كانی پاشا ئه‌كوژری و دواتریش (فه‌رهدون) به‌زه‌لیلی ده‌گیری :

فه‌رهدون چه‌کی له‌شانی داگرت

تیری له‌گویی ی ژیی و كه‌وانا راگرت

كه‌وانی هه‌تا لای گویی ی راكیشا

دوو سواری له‌ئه‌سپ داخست له‌پینا

گه‌مارۆیان دا باقی سواری

له‌ده‌ستیان وه‌رگرت تیر و كه‌وانی (14، 1376، 4)

پاش ئه‌وه‌ی (فهره‌یدون) له‌لایه‌ن پاشا و سه‌ربازه‌کانییه‌وه ده‌ست به‌سه‌ر ده‌کری، پاشا فه‌رمان ده‌کات له‌بری ئه‌و دوو سه‌ربازه‌ی، که به‌ده‌ستی (فهره‌یدون) کوژراون، ده‌بی له‌سێداره‌ بدری و بکوژریته‌وه‌0 شا:

بیه‌ن توندی که‌ن له‌به‌ندیخانه

سبه‌ی بی کوژن له‌بری ئه‌و دووانه (14، 1376، 5)

به‌لام هه‌موو ئه‌وانه‌ به‌لای (فهره‌یدون) هه‌و له‌پیناو گه‌بیشتن به‌ (شیرین) زۆر ئاساییه و ئاماده‌ی هه‌موو جووره قوربانیدانیکه، هه‌ربۆیه ((قوربانیدان کاریکی جوامیرانه‌یه)) (9، 2012، 329)0 بیگومان، هه‌ر ئه‌و قوربایدانه‌یه، که‌وا له‌عاشقانی راسته‌قینه‌ ده‌کات، که‌ دیارده‌ی قوربانیدان ((وه‌ک چه‌کیک بۆ به‌رگریکردن له‌مانه‌وه‌ی پله‌وپایه‌ی خو‌شه‌ویستیان له‌لای یه‌کتري و سه‌رنج‌پراکیشانی پشتی پیده‌به‌ستن)) (9، 2012، 351)، نه‌ک هه‌رئه‌وه‌نده، به‌لکو ئاویته‌بوونی قوربایدان و خو‌شه‌ویستی راسته‌قینه‌ له‌یه‌ک کاتدا ((ده‌بیته‌هۆی کار لیک کردن به‌هیزتر بیت له‌نیوان تاکه‌کاندا، ئه‌مه‌ش واده‌کات سۆز و خو‌شه‌ویستی به‌رده‌وام له‌زیاد بووندا بیت)) (11، 2014، 222) واته‌ زۆربوونی هه‌لی به‌رده‌وامی په‌یوه‌ندییه‌ کانیا‌ن له‌گه‌لا یه‌کترا0

ئیدی وه‌ک ده‌بینین، له‌لایه‌ک (فهره‌یدون) له‌سه‌رجیژوانی خو‌شه‌ویسته‌که‌ی تووشی گه‌لیک کیشه و گرفت ده‌بیت و ده‌بیته‌ پیاو‌کوژ و ده‌گیری و فه‌رمانی له‌سێداره‌دان بۆ ده‌رده‌چیت 0 له‌لایه‌کی تریشه‌وه ناتوانی دیداری خو‌شه‌ویسته‌که‌ی بینیته‌ دی و پپی شاد بیت، به‌وه‌ش تووشی حاله‌تیکی چاوه‌روان نه‌کراو ده‌بیته‌وه، بۆیه به‌ناچاری و له‌به‌ر سۆز و ئه‌وینی خو‌شه‌ویسته‌که‌ی، زۆر له‌پاشا ده‌پاریته‌وه، بۆئه‌وه‌ی، که‌ پیاویکی عاشق و راستگۆیه و به‌و شه‌وه‌ دره‌نگ وه‌خته له‌به‌رخاتری بینینی خو‌شه‌ویسته‌که‌ی هاتوته‌ده‌ر :

فهره‌یدون: سالاری سه‌روه‌ر، هاوار سه‌ده‌ هاوار

مه‌م کوژه‌ دز نیم، هه‌ژارم هه‌ژار

بزانه‌ زه‌ده‌ی ده‌ستی نگارم

بۆیه‌ واویلی کۆلانی شارم (14، 1376، 5)

له‌پراستیدا، ئه‌و هه‌موو پارانه‌وه و لالانه‌وه و تاکاردنه‌ له‌پاشا، ته‌نها بۆئه‌وه‌یه، که‌ له‌و شه‌وه‌دا ئه‌وه‌نده‌ بواری بۆ بره‌خسینی، تا خو‌شه‌ویسته‌که‌ی بیننی و به‌درۆزن ده‌رنه‌چیت، چونکه‌ ئه‌و باره‌ ده‌روونییه‌ سۆزداریییه‌ی (فهره‌یدون) بۆ (شیرین) وایکردوه‌ به‌ ئه‌وپه‌ری ته‌حه‌داوه‌ پووبه‌رووی هه‌موو ئه‌گه‌ره‌ ناخۆش و دژواره‌کان ببیته‌وه، چونکه‌ خو‌شه‌ویستی راسته‌قینه‌ ((حاله‌تیکه‌ له‌ناوه‌وه‌ی مرو‌قه‌وه‌ سه‌ر چاوه‌ ده‌گری 000 ئه‌فسوونیکه‌ له‌ناو ناخی مرو‌قه‌دا)) (9، 2012، 311) بۆیه‌ به‌لایه‌وه‌ گرنگ نییه، که‌ پوژی دواتر له‌به‌رده‌م هه‌موو خه‌لکی شار له‌سێداره‌ بدری :

ئه‌مشه‌و تا سبه‌ی جویم مه‌که‌ له‌ یار

دوورم مه‌خه‌وه‌ له‌ ژوانی دلدار

به‌لام سبه‌ینی بمبه‌ بۆ سێدار

بم کوژه‌ له‌پیش چاوی خه‌لکی شار (14، 1376، 5)

به‌هه‌رحالا، پاش مشتومریکی زۆر و ته‌کلێفکردنیکي زۆری (فهره‌یدون) له‌ پاشا، هه‌رچۆنیک بیت به‌ده‌رده‌سه‌ری و زه‌حمه‌تیکی زۆر، ئه‌گه‌ر بۆ یه‌ک چرکه‌ ساتیش بیت (فهره‌یدون) له‌پیناو گه‌بیشتن به‌خو‌شه‌ویسته‌که‌ی و بردنه‌سه‌ری به‌لینی راسته‌قینه‌ی جیژوانی نیوانیان به‌و شه‌وه‌ دره‌نگ وه‌خته ده‌گاته‌ لای (شیرین):

شیرین: خو‌ش هاتی گیانه، هیزی هه‌ناوم

بۆ درهنگ هاتی ، پروناکی چاوم
ههناسهی گهرم ، دلی سووتاوم

تا ئیستاكه خه و نه چوه چاوانم (14، 1376، 14)

لیره دا وهك دهبینین، خۆشهویستی ههریه كه له (فه رهیدون) و (شیرین) بۆ یهكتری به شیوهیهك رهنگی داوه تهوه و ههستی پیده کریت، كه به قوولایی دهروونی یهكتردا شۆر بوونه تهوه و له هه موو چرکه ساتیندا ئاگاداری یهكترن، وهك ئه وهی پریدیکی نادیار و نه دیوی سایکۆلۆجی کۆئه ندامی ده ماری ههردووکیانی به یه كه وه گری دابیت، كه به هۆیه وه بهرژه وهندی و خه م و ئاواته کانیان دهکات به یه كه سی خۆشویستراو و به لای ههردووکیانه وه ژیان و خۆشهویستی یه کسان ده بییت به هه موو مرۆفایه تی، چونکه هیچ كه سیکی تر ناتوانیت تینوویتی قوولی گیانیان بشکینیت و پیداو یستییه دهروونی و گیانییه کانیان تیربکات 0

دوای ئه وه هه موو عیشق و خۆشهویستییه پاک و بیگه رده، (فه رهیدون) تهواوی به سه رهاتی هه موو کیشمه کیش و لمملانی نیوان خوی و پاشا و سه ربازه کانی، كه له وشه وه دا چی به سه ر هاتوه و پرویداوه؟ هه ر هه مووی ده دات به گوئی (شیرین) دا، كه ئه مه دوایین جیژوان و یه کتر بینینه و به یانی من ده مرم و له لایه ن پاشاوه له سیداره ده دریم :

فه رهیدون: ههسته ئاههنگی بینه پیشه وه

با وا بزانی ژین هه ر ئیمشه وه

چونکه له یه کتر دوور ئه بینه وه

به ناسۆری دلا سه ر ئه نیننه وه

به م هۆیه ئیمشه و به په له و پرتا و

هاتمه خزمهتت بۆ ئاخو سلوو

دیدارمان گیانه كه وته قیامهت

ئه وه من ئه مرم ، تو به سه لامهت (14، 1376، 15)

به پیی بۆچوونی (فه رهیدون) و به حسابی خوی ، كه ده زانیته مه سه له كه چۆنه و چیه؟ به یانی چی روو ده دات؟ روو ده کاته یاره که ی و ده لیت: ئه ی خۆشهویستم، مادام ئه مشه و دوایین شهوی ته مه نی ژیا نمانه ، ههسته ئه و ماوه که مه ی ، كه ماومانه به خۆشی و ئاههنگ گێران و به زمی عاشقانه با بیبهینه سه ر و پاشماوه ی ئه و عیشق تهواونه کراوه ده به ی بۆ قیامهت و له و ئ تهواوی ده که یین 0

وهك دهبینین، (شیرین) یش دوای ئه وهی له راز و نیازی خۆشهویسته که ی تیده گات ، زۆر ئازایانه و راستگۆیا نه روو ده کاته (فه رهیدون) و په یمانی دلداریه کی پاک ده دات به گوئی (فه رهیدون) دا و وهلامی ئه وهی ده داته وه، كه ئه میش له هه موو خۆشی و ناخۆشییه کاند له گه لیدایه و به ته نها نییه و ئاماده ی هه موو جو ره قوربانی و سوپرایزیکی له ناکاوه بۆ خۆشهویسته که ی :

شیرین : دلداری ئیمه پاک و خاوینه

بی گهرد و جوانه، وینه ی ئاوینه

بشمرین گیانه لای خوا سه ربه رزین

له تاوی تاوان خۆمان ناله رزین

منیش له دوای تو ژیا نم ناوی

نادا له گۆنام تاوی هه تاوی (14، 1376، 16)

لیردها ئه وهمان بۆ دردهکهوئ، که ئه وین و عیشقی راسته قینه هه ردهم له بره و دایه و شکومه ندانه
 خوی بۆ هه موو ئه گهر و پیشهاتیکه نه خوازراو ئاماده دهکات و ئامادهیه له پیناویدا سهر و مالا بهخت بکات ،
 به لام به و مه رجه ی هیچ هیز و لایه نیک نه توانیت که لین بخاته نیوانیانه وه، چونکه خوشه ویستی راسته قینه
 به شیکه له ((که سیتی مرؤف و په یوه ست نییه به خه سلته تی پله و پایه ی کومه لایه تی تاک که سه وه و ته نانه ت
 مرؤفی نابیناش ده توانی ههستی پینکات و مومارسه ی بکات و ئه و دهنگه یه که ریش گوئی لئییه و ده بیستیت و
 دلای بوی لیده دات 0 هه روه ها ئه و ئاخواتنه یه لالیش بی کیشه بۆ لای دیتت و ده ری ده بریت)) (7، 2008، 150)
 که واته خوشه ویستی راسته قینه وا له مرؤف دهکات ژیا نی خوش بویت و له پیناویشیدا ئاماده یه به هه ر نرخیک
 بیت قوربانی بۆ دات 0 بیگومان، به وهش خوشه ویستی و جوانی تیکه لا به یه کتری ده بن و مرؤف وای لیدیت
 به رانبه ر به جوانی هه ست ناسک و هه ستیار بیت، له به رئه وه مرؤف کاتیک خوشه ویستی دهکات، هه ست
 به جه وهه ری گه ردوون دهکات و به هویه وه هه موو پینکاته و ره گه زه کانی سروشت و ژیا نی به رچاو ده که ویت و
 له ریگه ی عه قلی ناوه کییه وه به ئاسانی ههستی پیده کات 0 هه ربویه ده کری بلین: مه سه له ی ((خوشه ویستی،
 سۆزی ها وجیبوونی په یوه ندییه له سه ر بناغه ی ئالوگورکردنی بایه خ پیدان به یه کدی و ئاره زووه کانی به یه کدی
 به رانبه ر به یه ک دامه زراوه)) (18، 2009، 46)

وهک ده بینین، (شیرین) مه ردا نه و بویرانه و بیسله مینه وه له باوه ر و یه قینیکی ته واوه به خوشه ویستی و عیشقه
 پاکه که یان ، پروو دهکاته (فه رهیدون) و دلنه وایی دهکات و به لینی وه فاداری بۆ دووپات دهکاته وه، که به یانی
 به هه ر نرخیک بووبیت فریات ده که وم و به هاناته وه دیم و ناهیللم له سیداره بدرییت :

شیرین : بۆ پرگاری تو ، ئازا و ده ست و برد

به په له و ئازا ، وه کو شیر ی گورد

چاویک بگی ره نزیک سیداره

سواریکی رهش پۆش له وئ دیاره

بیناسه ، ئه وه دلدار ی خۆته

دۆستیکی په یمان گوزاری خۆته (14، 1376، 16)

له دوو توئی زیاتر توند بوونی ململانی و هه لکشانی رهوتی پروداوه کان و بینینی زهحمهت و خه م و
 په ژاره یه کی زوری دهروونی و جهسته یی له به رانبه ر خوشه ویستی و عیشقیکی پاکدا، هه ردوو عاشق به وره و
 هه لویستی راستگۆیانه ی خویانه وه توانیان در به شه وه زهنگی تاریکی و زولم و زور و ریگرییه کان بده نه وه و له
 دوا چرکه ساته کانی ئه و ململانی و هه لچوون و داچوونانه ی رهوتی پروداوه کاندایه یه کتر شاد ببن و بۆماوه ی
 هه فته یه ک کرا به شایی و زه ماوه ند :

له پاش زه ماوه ن ، هه وت پۆژ و هه وت شه و

شیرین گو ی زراوه بۆ مه نزلگه ی نه و

شیرینی دل به ر ، له لای فه رهیدون

دلدار و دل به ر به یه کتر شاد بوون (14، 1376، 23)

له کو تاییدا، ئه وه مان بۆ درده که وئ، که هه لویسته کانی خوشه ویستی نیوان ئه و دوو دلداره به شیوه که، که
 ناتوانن بی یه کتری بژین ، به وهش وایان کرد ((پروانینه کانیان بۆ ژیا ن زیاتر بکه ن و پیکه وه به چوارچاو و
 بیرکردنه وه یه کی جوانتر ته ماشای جوانییه کانی بکه ن)) (33، 2012، 10) 0

بهواتايه‌کی تر، له‌دوو توویی ئه‌و په‌یوه‌ندییه‌ سۆزدارى و عیشقه‌ پاکه‌دا، که‌هه‌ریه‌که‌یان خۆبه‌خشانه‌ و خۆنه‌ویستانه‌ به‌پۆح و جه‌سته‌یان خۆیان پيشکەش و قوربانى يه‌کتري کرد و به‌رده‌وام هه‌وليانده‌دا راستگۆيانه‌ رۆوبه‌رۆوى ئاسته‌نگه‌کانى نيوانىيان ببنه‌وه‌ و راستگۆيانه‌ هه‌ولبدن هه‌ریه‌که‌یان ببنه‌ خواهنى ئه‌وى دیکه‌ 0 که‌واته‌ هه‌تا ئه‌و په‌یوه‌ندییه‌ گيانى بيت، ئه‌وه‌نده‌ يه‌کتريان خۆش ده‌ويت و پله‌ی ئه‌و خۆشه‌ويستيه‌ له‌نيوانياندا پينگه‌يه‌کی گه‌وره‌تر داگير ده‌کات 0

ئەنجام:

له كۆتایی توێژینه وه كه شدا ، گه یشتینه ئەم ئەنجامانهی لای خواره وه :
 - گێره وه ره وه رۆلی خۆی بینوه ، ئەمهش په یوه ندی به جۆری بابته وشێوازی نووسینی خۆدی نووسه ره وه هه یه
 و له پێی گێره وه وه نووسه ره وه لیداره بیروباوه ری خۆی تیکه لا به دهقه که بکات
 - له پرووی رێچکهی گێرانه وه وه ، رووداوه کان به شیوهیهکی کلاسیکی (زنجیره یی) له لایه ن گێره وه وه
 گێردراوه ته وه 0

- بوونی هه ری که کیک له په گه زه کانی وه کو: (کات ، شوین ، کاره کتهر ، رووداو) له هه ر دهقیکی شانۆییدا ،
 پێویستییهکی حاشا هه لئه گره ، به لام وه ک په گه زی گرنگ ، رووداو گرنگترین په گه زی دهقی گێرانه وه یه ،
 چونکه ده رکه وتنی رووداو له هونه ری شانۆدا رێژه یه کی زۆرتری هه یه له چاو په گه زه بنیاتنه ره کانی دیکه ی
 شانۆدا 0 له پالا ئه وه شدا ، رووداو گرنگی به ورده کارییه کانی ژیان ده دات و زه قیان ده کاته وه و پۆشنایی زیاتر
 ده خاته سه ر ئه و لایه نانه ی ، که له خوینه ره وه دیارنن 0

- نووسه ره له پێی زمانیکی شیعریی ساده و په وانه وه ، نزیک له زمانی ئاسایی خه لک وه سفی رووداو و
 به سه ره اته کان پێشکه ش ده کات و خوینه ر تیدا هه ست ده کات له به رده م کۆمه لیک رووداوی واقعی
 و کۆمه لایه تیدایه ، به لام ئەمهش مانای ئەوه نییه ، که دهقه که له پرووی زمانه وه لاوازه ، به لکو رووداوه کانی ناو
 شانۆگه رییه که پێویستیان به و زمانه ئاسانه هه یه 0

- نووسه ر توانیویه تی سوود له ته کنیکی شانۆ وه برگریت بو ده ربپینی مه به سه ته شیعریی که 0 واته تییه
 لکیش کردنی دوو ژانری ئەدهبی و هونه ری له یه ک ده قدا 0 هه روه ها به شیوه یه کی ساده و ساکاریش مامه له
 له گه لا رووداوه کاندراوه و پێشکه شکراوه 0

- رووداوه کانی نیو ده قه شانۆییه که به هه ر دوو جۆری (سه ره کی) و (لاوه کی) یه وه له ژیانسی پۆژانه ی
 خه لکه وه وه ره گیراوه و پیکه اته یه که له هه ردوو په گه زی خه یالا و واقع 0 واته نووسه ره له پێی رووداوی
 خه یالییه وه به ئاویتته کردنی له گه لا که ره سه ته کانی واقیعه دا گوزارشت له جۆریک له کیشه کۆمه لایه تییه کانی نیو
 کۆمه لگا ده کاته وه 0 واته رووداوه کان تیکه لا به زر و ئەندیشه ی نووسه ره ده بیت و له میتشکا گه لاله ده بیت و
 به شیوازیکی ئەدهبی ده خریتته روو 0

سەرچاوهكان

كتیبه كوردییهكان:

1. ئاری عوسمان خهیات، بونیادی رووداو له پۆمانی (پاشایان کوشت) ی (خهسرهوجاف) و (پیش ئهوهی واشهکه هه لفریت) ی (عه بدولخالیق رکابی) دا، چاپخانه ی نارین، سلیمانی ، 2011 0
2. ئه رستۆ، هونه ری شیعر (شیعرناسی)، و 0 له ئینگلیزییه وه 0 عه زیز گه ردی، خانه ی چاپ و په خشی پینما، سلیمانی ، 2004 0
3. په روین عه بدوللا، په گه زه کانی دراما له شیعر ی لیریکی کوردیدا ، چاپخانه ی سه رده م، سلیمانی، 2008 20 حسین عارف ، نووسینه کانم له بواری ره خنه و لیکۆلینه وه دا سالانی (1955-1988)، چاپ و په خشی سه رده م ، سلیمانی ، 2002 0
5. جه لال ئه نوه ر سه عید، ته کنیکی گیرانه وه له پۆمانی (ئیهواری په روانه) ی به ختیار عه لی دا، چاپخانه ی که مال ، سلیمانی ، 2009 0
6. ریزان عوسمان (خاله دیوه)، بنیاتی جوړه کانی رووداو له پۆمانی باشوری کوردستاندا (1985-1990) ، له بلاوکراوه کانی ئه کادیمیای کوردی، هه ولیر، 2010 0
7. سابیر بۆکانی ، ترس و خوشه ویستی، چاپخانه ی چوارچرا، سلیمانی ، 2008 0
8. سوۆران ئازاد، گوزارشتی خود ، چاپخانه ی پۆژه لآت ، هه ولیر ، 2012 0
9. سوۆزان جه مال ، له گه لا سایکۆلوژیادا ، چاپخانه ی کارۆ ، سلیمانی ، 2012 0
10. سه نگر قادر شیخ محمه د حاجی، بنیاتی گیرانه وه له داستانی (مه م و زین) ی ئه حمه دی خانی و پۆمانی (شاری مۆسیقاره سپییه کان) ی به ختیار عه لی دا، چاپخانه ی خانی ، دهۆک، 2009 0
11. عزالدین احمد عزیز ، بنه ماکانی ده روونزانی گشتی، چ 5، چاپخانه ی پۆژه لآت، هه ولیر، 2014 0
- 0 2 عه بدوللا په حمان عه ولا، شیعر ی شانۆیی له ئه ده بی کوردیدا، چاپخانه ی حاجی هاشم، هه ولیر، 2011.
13. محمه د مسته فا قه ره داغی، فه ره نگی زاواوه کانی هونه ر، چ 2، چاپخانه ی چوارچرا، سلیمانی، 2012.
14. میدیا زه ندی، ها قالی به ئه مه گ ، ناشر: نویسنده ، سازمان انتشارات بوره که یی، سنندج ، 1376 0
15. میران جه لال، بنیاتی رووداو له پۆمانی کوردیدا، مه لبه ندی کوردۆلۆجی ، سلیمانی ، 2009 0
16. نه جم ئه لوه نی، لیکۆلینه وه ی ره خنه ی شیکاری له باره ی پۆمانی کوردییه وه ، ده زگای ئاراس، هه ولیر ، 2011 0
17. یاسین قادر به رزنجی ، فه ره نگی شانۆ، ب 1، ده زگای سه رده م ، سلیمانی ، 2008 0
18. یوری یوریکوف (د)، خوشه ویستی و وزه ی ده روونی ، و 0 سوۆزان جه مال ، چاپخانه ی کارۆ، سلیمانی ، 2009 0

کتیبه عه ره بیه کان

19. ارسطو طاليس، فن الشعر، ت0عبدالرحمن بدوي ، دارالثقافة ، بيروت ، لبنان ، 1973 0
20. الان روب غرييهة، نحو روايهة جديدة، ت0 مصطفى ابراهيم مصطفى، دارالمعارف، مصر، بدون سنه طبع.
21. انطونيو بطرس(د)، الادب (تعريفه ، انواعه، مذاهبه)، المؤسسة الحديثة للكتاب، طرابلس ، لبنان ، 2005 0
22. جيرالد برنس ، المصطلح السردى (معجم المصطلحات)، ت0عابد خزندار، الهيئة العامة لشؤون المطابع الاميرية، ط1 ، القاهرة ، 2003
23. حسني نصار ، دراسات وصور فى ادب القصة ، مكتبه الانجلو مصرية، مصر ، 1977 0
24. رشاد رشدى(د)، فن القصة القصيره، ط2 ، دارالعودة ، بيروت ، 1975 0
25. رشاد رشدى(د)، نظريه الدراما من ارسكو الى الان ، مگبعه هلا ، القاهرة ، 2000 0
26. عبدالله ابراهيم علاوي، البناء الفني فى روايه الحرب العربية فى العراق ، دار الشؤون الثقافية العامة، بغداد ، 1988 0
27. عبدالقادر القط (د)، من فنون الادب المسرحية ، دار النهضة العربية، بيروت ، 1978 0
28. عدنان خال عبدالله(د)، النقد التطبيقي التحليلي، ط1، دارالشؤون الثقافية العامة ، بغداد ، 1986 0
29. على جواد الطاهر(د)، الخلاصة فى مذاهب الادب الغربي ، مطبعة دارالجاحظ، بغداد ، 1983 0
30. يوسف حطيني(د) ، مكونات السرد فى الرواية الفلسطينية، من منشورات اتحاد الكتاب العرب، دمشق، 1999 0

گۆفار و رۆژنامه:

31. شيركو بيكس ، چه ند په يفتيك ده رباره ي چيروكي كوردى ، گ0ئايينده، ژ(49)، سليمانى ، 2003 0
32. على عوسمان ياقوب، رۆمان له روانگه ي سۆسيۆلۆژياوه، گ0گه لاويژى نوئى ، ژ(54)، سليمانى، 2012 .
33. محهمه كوردو ، رازو نياز، ر0كوردستاني نوئى ، ژ(5751) ، سليمانى ، 2012 0

نامه ي نه كاديمي:

34. سهردار فايه ق مهجيد، بنيادى پرووداو له رۆمانه كانى (محمد موكرى) دا، نامه ي ماسته ر، كۆليجى زمان ، زانكۆى سليمانى ، 2013 0
35. ياسين رهشيد حه سهن، ناوه رۆك و تهكنيكى دراماي كوردى (1991-2002)، نامه ي ماسته ر، كۆليجى زمان ، زانكۆى سليمانى ، 2004 0

ملخص البحث:

يعد الحدث سلسله من الوقائع المتصله التي تتسم بالوحده والدلاله، اى نقام نسقى من الافعال، وهو الطريقة المثلى لكشف شخصيات المسرحيه ودخيلتها، ويدل دلالة واضحه على نفسياتها وتركيبها العقلى والعاطفى، ويكشف البنيه الداخليه للشخصية، ومن اجل ابراز بنيه الحدث فى النصوص المسرحيات الكرديه، تم اختيار البحث الموسوم (بنيه الحدث فى مسرحيه صديق الوفى - هاقالى بهئه مهگ - ل (ميديا زندى) 0

واثر البحث ان يكون فى فصلين، وقد خصص الفصل الاول المتكون من ثلاث مباحث للجانب النظرى، فى البحث الاول تناول تعريف الحدث، وفى المبحث الثانى اهميه الحدث وعلى وجه الخصوص فى النصوص المسرحيه، وفى المبحث الثالث تناول انواع الحدث، وخصص الفصل الثانى للجانب التطبيقي لتحديد وعرج نماذج من الاحداپ الفرعية والرئيسيه فى المسرحيه 0

وفى الختام استعرض البحث اهم النتائج التي توصل اليها البحث، ومنها ان المؤلف يحاول وعن طريق الراوى وبشكل متسلسل التطرق وعرض اراوه وافكاره فى المسرحيه، وعن طريق العناصر الاخرى كالشخصية والزمان والمكان تمكن الكاتب من ابراز عنصر الحدث كمحور رئيسى للوقائع واحداث المسرحيه، والمؤلف ومن خلال لغته البسيطة السهله دون المساس بالجانب اللغوى للمسرحيه، التطرق الى الحياه اليوميه الواقعيه للمجتمع، مستفيدا من الجمع بين الناحيه الفنية والادبيه فى المسرحيه 0

واخيرا عرض قائمه باهم المصادر والمراجع التي استفاد منها البحث، مع ملخصين باللغه العربيه والانكليزيه 0

Abstract:

This paper gives a detailed introduction to create the structure of event. Finally, We can conclude the following points

Narration is an important point of this play ,in other words ,narrator's role to practice – the style of the writer and her ideology in this text .(The techniques of Narration clarify all events as a classical style (series– The elements of the text are (time , location , characters , event,...).It is well known – that event of text is the most important element to create an artistic play. In addition, the event simplifies the hidden points of the play and life

The writer narrates serial events using a simple poetic language to convince the – readers about social and real events. This is not a weak point of this play but the simple language is necessity of this text

The dramatist (writer) could use the technique of drama to express her poetic aim – .(i.e Literary and Artistic) elements in the same text (play

The events of plot in this text, both sides (main events and secondary events)are – quoted from people's daily life mixing realism and imagination. In this way, the dramatist uses a real poetic style to express

Social problems in society,it means all elements have been accomplished in .dramatist's mentality and her imagination as a literary style and fantastic text